

Tamašunienė chce legalizacji
diakrytyków w nazwiskach »10

Pogoda niemal całkowicie
zniszczyła plony jabłek »14

Polacy w Rumunii i na Bukowinie »21-23

Co planuje resort oświaty Litwy »29

Czy Donald Trump będzie bronił Polski i krajów bałtyckich?

Donald Trump oświadczył, że USA pomogłyby krajom bałtyckim oraz Polsce, gdyby ze strony Rosji nastąpiła eskalacja. Analityk Marius Laurinavičius pozytywnie ocenił wypowiedź prezydenta USA, ale sądzi, że Trumpa trzeba oceniać nie na podstawie słów, tylko czynów. »6-7

Co dzieje się na granicy z Białorusią »2

Koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic” »9

**KURIER
WILEŃSKI**

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a,
LT-02121 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt)

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.łapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski
(ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Justyna Giedroń,
Rajmund Klonowski,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
– fotoreporter.

Dział Promocji i Kolportażu:
Andrzej Podworski
– prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwileński.lt)
i reklama
(tel. +370 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Dział Online:
Janina Jarosz,
Jolanta Balkiewicz,
Apolinary Klonowski.

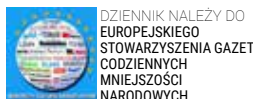
Skład i łamanie: Halina Taukin

Wydawca: Vš „Kurier Wileński”

Druk: Vš „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbiedzne z opinią redakcji.

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy za Granicą 2023”, ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Granica polsko-białoruska pozostaje zamknięta mimo zakończenia manewrów „Zapad 2025”

Od północy 12 września 2025 r. do odwołania Polska całkowicie zawiesiła ruch graniczny na przejściach granicznych z Republiką Białorusi. Ćwiczenia „Zapad” zaczęły się 12 września i trwały do 16 września. Granica polsko-białoruska pozostaje zamknięta mimo zakończenia tegorocznych manewrów.

Honorata Adamowicz

„Decyzja o czasowym zawieszeniu ruchu granicznego na przejściach granicznych z Białorusią jest odpowiedzią rządu na rosyjsko-białoruskie manewry wojskowe „Zapad 2025”. Celem zawieszenia ruchu granicznego jest ochrona bezpieczeństwa granicy Polski, będącej jednocześnie granicą zewnętrzną Unii Europejskiej. W obecnej sytuacji możliwe jest przekraczanie granicy przez Litwę. Pomimo zawieszenia ruchu na przejściach granicznych z Białorusią, na odcinku litewskim ruch odbywa się w sposób płynny. Kontrolowanych jest ok. 5 tys. osób na dobę oraz ok. 3 tys. środków transportu. Wjazd do Polski odbywa się na bieżąco” – poinformowała „Kurier Wileński” w nadesłanym oświadczeniu mjr SG Katarzyna Zdanowicz, Rzecznik Prasowa Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej.

SYTUACJA NA GRANICY JEST POD KONTROLĄ

Tymczasem w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Giedrius Mišutis, doradca

dowódcy Państwowej Służby Granicznej przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych RL, powiedział, że po zamknięciu granicy polsko-białoruskiej, sytuacja na granicy litewsko-białoruskiej jest pod kontrolą.

– Dzisiaj rano nie trzeba było czekać na wyjazd z Litwy do Białorusi, chodzi o samochody osobowe, w Solecznikach w kolejce było 37 samochodów, które czekały na wyjazd z Litwy do Białorusi. Kierowcy musieli czekać około dwóch godzin, ponieważ kolejka szybko się przesunęła. W ciągu ostatniej doby przez oba przejścia graniczne wyjechało prawie 700 samochodów osobowych, co oznacza, że zostały one sprawdzone i wpuszczone do Białorusi. Zaraz po zamknięciu granicy między Polską a Białorusią kolejki samochodów nie wydłużały się na Litwie, ale w ostatnich dniach zaczęły rosnać. Część osób, które wcześniej jechało przez Polskę, teraz jedzie przez Litwę. W weekend można było zaobserwować wzrost kolejki samochodów osobowych, jednak punkty graniczne radzą

sobie z tymi przepływami i kierowcy na pewno nie muszą długo czekać. Jeśli chodzi o samochody ciężarowe, to przy obu przejściach granicznych znajdują się parkingi, na których kierowcy ciężarówek czekają, i obecnie wiadać, że liczba oczekujących kierowców wzrosła – zaznacza Giedrius Mišutis.

Zamknięcie wszystkich przejść granicznych z Białorusią zapowiedział premier Donald Tusk. Jak tłumaczył, ma to związek z agresywnymi ćwiczeniami rosyjsko-białoruskimi „Zapad-2025”. Zawieszenie ruchu granicznego obowiązuje w obu kierunkach – wyjazdu z Polski na Białoruś i wjazdu do Polski. Kierowcy samochodów osobowych nie przekroczą granicy na przejściu drogowym Terespol-Brześć, natomiast kierowcy pojazdów ciężarowych – przejścia drogowego Kukuryki-Kozłowicz. Zostaną zamknięte trzy kolejowe przejścia graniczne dla ruchu towarowego: Kuźnica Białostocka-Grodno, Siemianówka-Swisłocz, Terespol-Brześć.

**TVP
WILNO**

Łączymy się w smutku i podziwiamy ból,
składając wyrazy najgłębszego współczucia

Panu Adamowi Błaszkiwiczowi,

Dyrektorowi Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie,
z powodu śmierci **Brata.**

Spółeczność Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie

■ W Wilnie podczas weekendu odbył się tradycyjny jarmark narodów Fot. Dainius Labutis, ELTA

Czy Polska będzie zestrzeliwać rosyjskie myśliwce na swoim terytorium

Premier Donald Tusk oświadczył, że rząd jest gotowy do „każdej decyzji”, która ma na celu unicestwienie obiektów mogących nam zagrażać, na przykład rosyjskich myśliwców. Jednak zanim podejmiemy taką decyzję, musimy mieć pewność, że nie będziemy w tym sami – zaznaczył.

Premier Donald Tusk był pytany na poniedziałkowej konferencji prasowej w Sierakowicach, o wypowiedź prezydenta Czech Petra Pavla sugerującą, że państwa NATO mogłyby zestrzeliwać rosyjskie myśliwce naruszające ich przestrzeń powietrzną.

– Jesteśmy gotowi do każdej decyzji, która ma na celu unicestwienie obiektów, które mogą zagrażać nam, na przykład rosyjskich myśliwców, jeśli (...) na przykład będą latały nad naszymi wodami terytorialnym – odpowiedział szef rządu.

Jak podkreślił, w takich sytuacjach należy się dwukrotnie zastanowić zanim podejmie się decyzję, która może

doprowadzić do poważnej eskalacji konfliktu.

– Wtedy, kiedy mamy do czynienia z sytuacjami nie do końca jasnymi - na przykład ostatni przelot rosyjskich myśliwców nad Platformą Petrobalticu. Ale bez naruszenia, bo to nie są nasze wody terytorialne. Trzeba się dwa razy zastanowić zanim podejmie się decyzję o działaniach, które mogą wywołać już bardzo ostrą fazę konfliktu – ocenił premier.

Jak zaznaczył, aby podjąć decyzję o potencjalnym zestrzeleniu rosyjskich myśliwców, musiałby być pewny, że Polska „nie będzie w tym sama”.

– Muszę mieć stuprocentową pewność, (...) że wszyscy sojusznicy będą traktowali to dokładnie w taki sam sposób jak my. Muszę mieć stuprocentową pewność, że w sytuacji, kiedy konflikt wejdzie w fazę taką bardzo ostrą, to nie będziemy sami w tym – powiedział Tusk.

– Przy całym szacunku, deklaracja czy zapowiedź prezydenta Czech jest tutaj

oczywiście niewystarczająca. Domyślcie się o czym, o jakiej potrzebie mówię – dodał Tusk.

Prezydent Czech podczas „Dni NATO” w czeskiej Ostrawie w sobotę, ocenił, że Rosja „bardzo szybko zda sobie sprawę, że popełniła błąd i przekroczyła dopuszczalne granice. Niestety, jest to balansowanie na krawędzi konfliktu, ale ustępowanie złu po prostu nie jest możliwe” – powiedział Pavel. Zaznaczył, że reakcją militarną może być również zestrzelenie rosyjskiej maszyny.

Straż Graniczna poinformowała w piątek wieczorem, że dwa rosyjskie myśliwce wykonały niski przelot nad platformą Petrobalticu na Morzu Bałtyckim; myśliwce przeleciały w obrębie platformy wydobywczej należącej do Orlen Petrobaltic, naruszając strefę bezpieczeństwa. Straż Graniczna podkreśla, że o incydencie powiadomiono Siły Zbrojne RP oraz inne służby.

■
PAP

Imieniny

23 września

Andrzeja, Antoniego, Bernardyna, Boguchwałę, Bogusława, Elżbiety, Konstancjusza, Krzysztofa, Liny, Piusa, Tekli, Zachariasza, Zofii

24 września

Amata, Gerarda, Hermana, Kolumba, Marii, Morzysława, Pacyfika, Seweryna, Tomira, Twardomira

Cytat dnia

„Niecałe dwa tygodnie temu, nasz kraj został pozbawiony (...) giganta swojego pokolenia (...) Charles James Kirk został okrutnie zamordowany przez zradkalizowanego, zimmokrwistego potwora za to, że mówił prawdę, która kryła się w jego sercu” – powiedział prezydent USA Donald Trump podczas niedzielnych uroczystości upamiętniających zabitego aktywistę w Glendale, w Arizonie.

Liczba dnia

35 tys. chasydów z całego świata przyjechało do Humana w obwodzie czerkaskim w środkowej Ukrainie na obchody żydowskiego Nowego Roku, Rosz ha-Szana.

Samorząd Rejonu Wileńskiego zaprasza studentów do składania wniosków o stypendia

Samorząd Rejonu Wileńskiego zaprasza studentów z listy priorytetowych kierunków studiów do ubiegania się o stypendia. Wnioski można składać do 30 września br.

„Przyznając stypendia studentom kierunków priorytetowych, nie tylko wspieramy młodych ludzi na początku ich drogi zawodowej, ale również rozwiązujemy problem niedoboru wykwalifikowanych specjalistów w rejonie wileńskim. Dzięki temu zapewniamy, że w naszych placówkach oświatowych, opieki społecznej, kulturalnych, sportowych i placówkach ochrony zdrowia publicznego pracują wykwalifikowani specjaliści – co nie tylko poprawia jakość usług, ale i przyczynia się do dobrobytu lokalnej społeczności” – mówi mer rejonu wileńskiego Robert Duchniewicz.

Wicemer rejonu wileńskiego Edyta Tamošiūnaitė podkreśla, że w tym roku lista priorytetowych kierunków studiów została rozszerzona – teraz o stypendium mogą ubiegać się również studenci pielęgniarstwa ogólnego.

„Naszym celem jest, aby studenci czuli się wspierani i z odwagą realizowali swoje cele zawodowe, jednocześnie przyczyniając się do dobrobytu naszej społeczności. Cieszymy się, że w tym roku możemy poszerzyć listę kierunków priorytetowych o pielęgniarstwo ogólne – dziedzinę, w której szczególnie czekamy na zmotywowanych i odpowiedzialnych specjalistów. Nabór wniosków o stypendia już trwa – zapraszamy do skorzystania z tej możliwości” – mówi wicemer Edyta Tamošiūnaitė.

Pierwsze stypendia Samorząd Rejonu Wileńskiego przyznał w 2022 roku. W latach 2022–2024 stypendia otrzymało 49 studentów – większość z nich studiuje (studiowała) na kierunkach pedagogicznych.

Głównymi warunkami otrzymania stypendium są obywatelstwo Republiki Litewskiej, zadeklarowane miejsce zamieszkania w rejonie wileńskim oraz studia wyższe na kierunkach priorytetowych na studiach licencjackich lub magisterskich, lub w przypadku przekwalifikowania, gdy student zamierza zdobyć dodatkową specjalizację.

Fot. Canva.com

KIERUNKI PRIORYTETOWE

Studia pedagogiczne: logopedia, pedagogika specjalna, psychologia, filologia litewska, filologia angielska, filologia polska, pedagogika wczesnoszkolna, edukacja przedszkolna, matematyka, fizyka, biologia, chemia, technologie informacyjne;

Studia z zakresu zdrowia publicznego, żywienia, technologii żywności: zdrowie publiczne, nauka o żywności i żywieniu;

Studia z zakresu pracy socjalnej: praca socjalna;

Studia z zakresu nauk o zdrowiu: pielęgniarstwo ogólne.

PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKÓW

Studenci ubiegający się o stypendium powinni przesłać na adres e-mail: vrsa@vrsa.lt następujące dokumenty:

- podpisany wniosek o przyznanie stypendium (forma dowolna);
- kopię zaświadczenia o zadeklarowanym miejscu zamieszkania;
- list motywacyjny z uzasadnieniem wyboru specjalności, wizją przyszłej pracy oraz deklaracją zamiaru kontynuowania działalności zawodowej w placówkach

oświatowych, społecznych, kulturalnych, sportowych bądź zdrowia publicznego Samorządu Rejonu Wileńskiego;

- zaświadczenie z uczelni potwierdzające odbywane studia.

Stypendium wynosi 250 euro miesięcznie. Jest ono przyznawane decyzją rady samorządu, po podpisaniu dwustronnej umowy. Wypłacane jest z budżetu Samorządu.

Student, podpisując umowę zobowiązuje się po ukończeniu studiów do podjęcia pracy zawodowej w jednej z placówek wskazanych przez komisję stypendialną Samorządu, należącą do samorządowej sieci placówek oświatowych, opieki społecznej, kulturowych, sportowych lub zdrowia publicznego, przez:

- co najmniej 3 lata w okresie 5 lat, jeśli stypendium było wypłacane przez 1-3 lat lub krócej;
- co najmniej 4 lata w okresie 5 lat, jeśli stypendium było wypłacane przez 4-5 lat.

Więcej informacji na temat przyznawania stypendiów można znaleźć na stronie internetowej Samorządu Rejonu Wileńskiego www.vrsa.lt. ■

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

PORT W Kłajpedzie kończona jest budowa stacji ładowania statków

W porcie w Kłajpedzie kończy się realizacja pierwszego z kilku planowanych projektów elektryfikacji nabrzeży – w bazie floty zbudowano już urządzenie dostarczające energię elektryczną do statków z brzegu, jak poinformowała w poniedziałek 22 września dyrekcja portu morskiego w Kłajpedzie. Urządzenie ma zostać podłączone i przetestowane do końca roku. Będzie ono dostarczać energię elektryczną do napędzanego wodorem i energią elektryczną statku do zbierania odpadów „Rasa”. „Już pod koniec tego roku przez bramy portu w Kłajpedzie wpłynie pierwszy statek »Rasa« napędzany czystym paliwem. Przygotowujemy się na jego przyjęcie – w bazie floty kończy się montaż urządzeń do ładowania tego statku energią elektryczną” – poinformował w komunikacie dyrektor portu Algis Latakas. Dyrekcja portu przeznaczyła na ten projekt około 601 tys. euro (z VAT). Pierwsze urządzenie w porcie zainstalowała firma Elektrifikacijos paslaugos.

WYDARZENIA Litwa po raz pierwszy na forum turystyki religijnej w Fatimie

W 2026 r. Litwa po raz pierwszy weźmie udział w jednym z największych na świecie forów turystyki religijnej w Fatimie w Portugalii, gdzie zaprezentuje znane obiekty religijne, jak poinformowało Ministerstwo Gospodarki i Innowacji. Według ministerstwa udział w forum jest ważnym krokiem w promowaniu Litwy jako centrum turystyki religijnej, dziedzictwa ko-

ścielnego i pielgrzymek oraz przyciąganiu większej liczby turystów. „Litwa jest szybko zyskującym na popularności i atrakcyjnym kierunkiem podróży w Europie Północnej, mającym duży potencjał, aby zainteresować turystów religijnych, którzy chcą nie tylko odwiedzić świątynie i miejsca pielgrzymek w naszym kraju, ale także odnaleźć spokój ducha” – powiedziała w komunikacie wiceminister Agila Barzdienė.

KULTURA W Rzymie rozpocznie się Rok Kultury Litewskiej

Na początku października koncert inauguracyjny w Rzymie będzie początkiem programu Roku Kultury Litewskiej we Włoszech, o czym poinformował Litewski Instytut Kultury. 5 października w Pałacu Prezydenckim we Włoszech utworzy Mikalojusas Konstantinasa Čiurlionis wykona prawnuk artysty, Rokas Zubovas, oraz włoski kwartet smyczkowy EOS. „Trwający rok program kultury litewskiej obejmie sztuki wizualne, teatr, taniec, nową operę, muzykę, kino, literaturę i historię. Oprócz różnych wydarzeń odbędą się staże dla profesjonalistów kultury oraz rezydencje artystyczne” – podano w komunikacie. Program skupia się na północnych i centralnych regionach Włoch – Rzymie, Bolonii, Turynie, Mediolanie i Wenecji. W tych miastach odbywają się największe i najbardziej znane targi sztuki, biennale i festiwale przyciągające szeroką publiczność. Sale jednego z największych festiwali sztuk scenicznych w Europie „Romaeuropa” w Rzymie będą przeznaczone dla litewskich twórców przez cały tydzień, począwszy od 30 września.

WILNO W centrum stolicy powstanie nowa przestrzeń artystyczna Teatro krantas

W centrum stolicy, przy ulicy Juozapavičiaus, powstanie nowa przestrzeń artystyczna Teatro krantas, ogłasza Turto bankas.

Według Lindy Urbonavičiūtė, przewodniczącej Stowarzyszenia Teatru Innowacyjnego w Wilnie, które wynajęło pomieszczenia banku na pięć lat, w nowej przestrzeni o nazwie Teatro krantas będą się odbywały spektakle, wystawy sztuki i ekspozycje. „Dla najmłodszych przygotowujemy konkursy »Alfa kartos vaikų« (Dzieci pokolenia Alfa), a pomieszczenia staną się domem dla rezydentów – reżyserów, twórców poszukujących inspiracji i nowych form współpracy. Wśród spektakli będzie można obejrzeć inscenizacje oparte na bajkach Stasisa Eidrigevičiaus – światowej sławy artysty plastyka, grafika, scenografa i ilustratora” – przekazała L. Urbonavičiūtė w komunikacie. Pierwszym występem teatru będzie spektakl teatru Užupis „Haroldas i Modė”.

WSPARCIE Pomoc Litwy ukraińskim dzieciom repatriowanym z Rosji

Litwa zamierza świadczyć usługi rehabilitacyjne i psychiatryczne ukraińskim dzieciom, które zostały przymusowo przeniesione do Rosji, a następnie zwrócone do ojczyzny. Jak powiedział BNS doradca ministra zdrowia Skirmantas Krunkaitis, pierwsze dzieci z Ukrainy powinny przybyć do Litwy jeszcze tej jesieni. „Jesteśmy już na etapie technicznym, konkretnie rozstrzygamy kwestie, kiedy dzieci będą mogły przyjechać do Litwy” – powiedział doradca. Taka pomoc dla ukraińskich dzieci ma być zapewniona po otrzymaniu prośby o pomoc z Kijowa. Według Ministerstwa Zdrowia dzieci będą leczone w placówkach świadczących usługi rehabilitacji medycznej, a dodatkowo, w celu złagodzenia skutków przymusowego przeniesienia do Rosji, będą świadczone dla nich usługi specjalistów psychiatrii.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Fot. ELTA
alicia.klonowska@kurierwilenski.lt

Czy Donald Trump będzie bronił Polski i krajów bałtyckich?

Antoni Radczenko

Donald Trump oświadczył, że USA pomogłyby krajom bałtyckim oraz Polsce, gdyby ze strony Rosji nastąpiła eskalacja. Analityk Marius Laurinavičius generalnie pozytywnie ocenił wypowiedź prezydenta Stanów Zjednoczonych, ale sądzi, że Trumpa trzeba oceniać nie na podstawie słów, tylko konkretnych działań.

Na pytanie dziennikarza LRT, w minioną niedzielę (21 września), czy Stany Zjednoczone pomogą krajom bałtyckim oraz Polsce, w razie eskalacji ze strony Rosji, Donald Trump oświadczył: „Tak pomógłbym”. Prezydent Stanów Zjednoczonych poza tym oświadczył, że bardzo mu się nie podoba, że przed kilkoma dniami rosyjskie myśliwce naruszyły przestrzeń powietrzną Estonii.

ESTOŃSKI INCYDENT

19 września strona estońska poinformowała, że trzy rosyjskie myśliwce MiG-31 wleciały w piątek rano w przestrzeń powietrzną Estonii w pobliżu wyspy Vaindloo na Zatoce Fińskiej i pozostawały tam przez około 12 minut. Myśliwce nie miały planów lotu, a ich transpondery były wyłączone. Nie nawiązały również dwukierunkowej łączności radiowej z estońską kontrolą ruchu lotniczego. Ze względu na incydent na prośbę Tallina w poniedziałek odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady Bezpieczeństwa ONZ. „Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych zbierze się na nadzwyczajne posiedzenie w odpowiedzi na rażące naruszenie w piątek estońskiej przestrzeni powietrznej przez Rosję” – czytamy w komunikacie estońskiego MSZ. Estonia zdecydowała się również złożyć wniosek w sprawie uruchomienia konsultacji na podstawie art. 4 Traktatu Północnoatlantyckiego.

Tak, pomógłbym – odpowiedział Donald Trump na pytanie dziennikarza LRT w sprawie ewentualnej pomocy Fot. EPA-ELTA

W nocy z 9 na 10 września Polskę przestrzeń powietrzną zaatakowało kilkanaście rosyjskich dronów. Kilka dni później NATO uruchomiło nową inicjatywę Eastern Sentry (Wschodnia Straż), której celem jest wykrywanie i natychmiastowe przekazywanie sojusznikom danych dotyczących wszelkich zagrożeń na niebie i na ziemi nadchodzących ze strony Rosji i Białorusi.

23 września ma odbyć się posiedzenie Rady Północnoatlantyckiej, czyli najważniejszego organu decydującego w NATO.

Tylko w tym roku Rosja naruszyła przestrzeń powietrzną Estonii czterokrotnie. Co prawda, wcześniejsze tego typu incydenty trwały od minuty do kilku minut. Strona rosyjska oświadczyła, że lot myśliwców był zgodny z międzynarodowym ustawodawstwem. „Lot odbył się zgodnie z międzynarodowymi zasadami korzystania z przestrzeni powietrznej, bez naruszania granic innych

państw, co potwierdzają obiektywne środki kontroli” – oświadczył rosyjski resort obrony.

NIC NIE ZNACZĄ?

Do wydarzenia odniósł się również prezydent Ukrainy. „To nie wypadki, to systematyczna rosyjska kampania wymierzona w Europę, NATO i Zachód, która wymaga systemowej odpowiedzi” – oświadczył Wołodymyr Zełenski. Dodał: „Używając wszelkich narzędzi: od ingerencji w procesy polityczne, tak jak w Rumunii i Mołdawii, do ingerencji w przestrzeń powietrzną, tak jak w Polsce, Rumunii i Estonii”. Zełenski poza tym zaapelował do społeczności międzynarodowej do wywierania dalszej presji na Rosję w postaci sankcji ekonomicznych.

Analityk ds. bezpieczeństwa Marius Laurinavičius w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” oświadczył, że słowa Donalda Trumpa nie są powodem do dużej radości.

– Nic nie znaczą. Trumpa trzeba oceniać na podstawie konkretnych działań, a nie słów. Trump może powiedzieć z rana jedno, a wieczorem coś zupełnie innego.

6.>>

Oczywiście, to trzeba podkreślić, że są to dobre słowa względem nas. Przynajmniej to powiedział. Jednak to nie oznacza, że za tym automatycznie pójdą konkretne działania – twierdzi analityk.

BRAK REAKCJI

Rozmówca oświadczył, że jeśli chodzi o bezpieczeństwo Europy, to nadal pozostaje sceptyczny względem polityki Donalda Trumpa.

– Moim zdaniem on nadal chce zakończyć wojnę w Ukrainie na niekorzystnych dla Ukrainy warunkach. Kwestia Ukrainy oraz kwestia obrony państw bałtyckich czy Polski to są różne sprawy. Nigdy nie miałem wątpliwości, że Stany Zjednoczone by nas broniły. Tym niemniej, trzeba pamiętać o tym, że Trump w żaden sposób nie zareagował na atak rosyjskich dronów w Polsce czy na rosyjskie myśliwce w Estonii. Moim zdaniem ten brak reakcji mówi więcej, niż abstrakcyjna wypowiedź dotycząca obrony krajów bałtyckich – ocenia Marius Laurinavičius, którego zdaniem brak reakcji ze strony prezydenta USA w tak kluczowych sprawach tylko zachęca Rosję do dalszych ataków hybrydowych.

ATAK DRONÓW

W nocy z 9 na 10 września Polskę przestrzeń powietrzną zaatakowało kilkanaście rosyjskich

dronów. Kilka dni później NATO uruchomiło nową inicjatywę Eastern Sentry (Wschodnia Straż), której celem jest wykrywanie i natychmiastowe przekazywanie sojusznikom danych dotyczących wszelkich zagrożeń na niebie i na ziemi nadchodzących ze strony Rosji i Białorusi. „Zestrzeleniem dronów pokazaliśmy, że bronimy każdego kawałka Sojuszu. To była bardzo niebezpieczna sytuacja. Pytanie, jak daleko posunie się Rosja – podkreślam, że jesteśmy sojuszem obronnym, a nie ofensywnym” – oświadczył sekretarz generalny NATO Mark Rutte.

Nie patrząc na pewne wypowiedzi lub brak reakcji Donalda Trumpa, to społeczeństwo Stanów Zjednoczonych, w swej większości, jest za broniem sojuszników ze wschodniej flanki. Z danych badań opinii publicznych przeprowadzonych przez amerykański think tank Chicago Council on Global Affairs, wynika, że 54 proc. obywateli USA poparłoby wysłanie wojsk USA do Litwy, Łotwy lub Estonii w przypadku inwazji wojsk rosyjskich na te kraje. Przykładowo w roku 2014, kiedy po raz pierwszy Amerykanom zadano takie pytanie, to taką odpowiedź wyraziło tylko 44 proc. badanych. ■

MRF MEDIJŲ
REMIMO
FONDAS

Trumpa trzeba oceniać na podstawie konkretnych działań, a nie słów – twierdzi Marius Laurinavičius **Fot. Josvydas Elinskas, ELTA**

Szereg „prezentów” na urodziny Čiurlionisa

W poniedziałek 22 września, z okazji 150. rocznicy urodzin kompozytora i malarza Mikalojusa Konstantinasa Čiurlionisa, na międzynarodowym lotnisku w Wilnie został odsłonięty symboliczny autograf artysty, w szkołach odbywali się lekcje poświęcone twórczości.

Zgodnie z decyzją rządu, w tym roku lotnisko w Wilnie otrzymało imię M. K. Čiurlionisa. W dniu urodzin twórcy fasada terminalu odlotów została ozdobiona instalacją – symbolicznym autografem artysty.

Ponadto na lotnisku można już obejrzeć reprodukcje dzieł jednego z najwybitniejszych litewskich twórców, posłuchać skomponowanej muzyki i obejrzeć instalacje artystyczne.

W szkołach odbyli się specjalne lekcje poświęcone kreatywności i twórczości M. K. Čiurlionisa.

Wieczorem w Litewskiej Filharmonii Narodowej odbył się koncert galowy festiwalu „Gwiazdy światowego fortepianu pozdrawiają Čiurlionisa”, podczas którego pięciu znanych pianistów z różnych krajów wykonało najwybitniejsze utwory kompozytora. Rok 2025 został ogłoszony rokiem M. K. Čiurlionisa.

Ponieważ artysta urodził się 22 września, w miniony weekend i w poniedziałek na Litwie oraz za granicą zorganizowano ponad 200 wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych poświęconych jego osobie.

Litewski malarz, kompozytor i działacz kulturalny M. K. Čiurlionis urodził się 22 września 1875 r. w Starych Oranach. Zmarł 10 kwietnia 1911 r. niedaleko Warszawy, w Pustelniku, został pochowany na cmentarzu na Rossie w Wilnie.

Na jego pogrzebie mowę wygłosił jego dawny nauczyciel, Ferdynand Ruszczyc.

Opr. A.K. na podst. BNS, wł.

Trzy najczęstsze błędy przy modernizacji bloków: co należy wcześniej wziąć pod uwagę

Sukces renowacji mogą zniweczyć błędy popełnione na wczesnym etapie planowania lub podejmowania decyzji. Ekspertcy wyróżniają trzy najczęściej spotykane przeszkody i doradzają, jak ich uniknąć.

Renowacja bloku to nie tylko możliwość poprawy stanu technicznego budynku i zmniejszenia kosztów eksploatacji. Jest to również długoterminowa inwestycja, która podnosi wartość nieruchomości, zapewnia bezpieczeństwo mieszkańców i pozwala mieszkać wygodniej i bardziej komfortowo.

NIEOCENIONE ZNACZENIE PLANOWANIA I PROJEKTOWANIA

Jakościowo przygotowany plan inwestycyjny i techniczny projekt roboczy to jedne z głównych czynników decydujących o sukcesie renowacji. Kierownik Laboratorium Fizyki Budowlanej Kowieńskiego Uniwersytetu Technologicznego (KTU) dr Karolis Banionis podkreśla, że dokładna ocena stanu budynku jeszcze przed przygotowaniem tych dokumentów pozwala uniknąć nieprzewidzianych zmian i kosztów.

„Przed przygotowaniem planu inwestycyjnego konieczna jest dokładna ocena stanu budynku. Typowy przypadek – wybiera się wentylowaną fasadę, ale nie ocenia się, czy ściana nośna jest odpowiednia dla takiego systemu. Gdy później okazuje się, że konstrukcja nie jest wystarczająco wytrzymała, trzeba zmienić rozwiązania i projekt, co oznacza dodatkowe koszty i opóźnienia” – komentuje ekspert.

Oprócz rozwiązań konstrukcyjnych należy zwrócić uwagę na obliczenia certyfikatu efektywności energetycznej, które często mają charakter teoretyczny. Mogą one nie odpowiadać rzeczywistym warunkom, co może zafałszować oczekiwania dotyczące zmniejszenia kosztów ogrzewania.

Kolejnym często pomijanym narzędziem, które należy zaplanować, jest konieczność zainstalowania mechanicznego systemu wentylacji. Szczelny budynek bez odpowiedniej cyrkulacji powietrza powoduje problemy z mikroklimatem: gromadzi się

Odnowiony blok wielomieszkaniowy
Fot. z archiwum APVA

wilgoć, tworzy się pleśń, pogarsza się jakość powietrza.

KRÓTKOTRWALE OSZCZĘDNOŚCI MOGĄ DROGO KOSZTOWAĆ

Drugim częstym błędem jest podejmowanie decyzji wyłącznie na podstawie ceny i tego, o ile zmniejszą się koszty ogrzewania i eksploatacji. Ekspert z działu projektów modernizacji bloków wielomieszkaniowych Agencji Zarządzania Projektami Środowiskowymi (APVA) Edvardas Petrauskas podkreśla, że modernizację należy traktować jako inwestycję długoterminową, a jej korzyści należy postrzegać w znacznie szerszym kontekście.

„Renowacja pozwala na kompleksową modernizację budynku – poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, wymianę zużytych instalacji, zmniejszenie strat energii. Podczas modernizacji budynku można zintegrować dodatkowe funkcje – zainstalować większe balkony, przechowalnie rowerów, wiaty w piwnicach. Wszystko to poprawia jakość życia i podnosi wartość mieszkania” – mówi Edvardas Petrauskas.

Zautomatyzowane systemy inżynierijne pozwalają na dokładniejszą regulację ogrzewania, wentylacji i temperatury,

co pomaga obniżyć rachunki i zapewnia komfort. Po modernizacji infrastruktury technicznej budynku, konstrukcji i usunięciu istniejących usterek zmniejsza się ryzyko awarii i pożarów.

BIERNOŚĆ WSPÓLNOTY, ZWŁASZCZA NA POCZĄTKU

Sukces renowacji w dużej mierze zależy od zaangażowania mieszkańców budynku. Według dr Karolisa Banionisa aktywny udział jest szczególnie ważny przy podejmowaniu decyzji na początku, kiedy liczba głosów ma decydujące znaczenie.

„Kiedy podjęcie decyzji zależy od kilku głosów, nawet kilku aktywnych mieszkańców może zadecydować o tym, czy budynek zostanie wyremontowany. Zdarza się również, że ci sami aktywni ludzie stawiają później dodatkowe warunki, które hamują proces. Dlatego bardzo ważne jest, aby wszyscy mieszkańcy byli informowani, angażowani i uczestniczyli w rozwiązywaniu pojawiających się problemów” – podkreśla ekspert.

Jasne przekazywanie informacji, wspólny dialog i omawianie decyzji pomagają uniknąć niepotrzebnych opóźnień lub nieporozumień. Tylko wtedy, gdy społeczność jest aktywna i zjednoczona, można osiągnąć wysokiej jakości rezultat i zrealizować projekt na czas.

Obecnie jest to szczególnie korzystny moment na planowanie renowacji. Ogłoszone przez APVA zaproszenie do składania wniosków o pomoc państwa na renowację bloków wielomieszkaniowych obowiązuje do 1 kwietnia 2026 r. Wszystkie informacje na temat warunków naboru wniosków można znaleźć na stronie apva.lrv.lt. Wnioski można składać za pośrednictwem systemu informacyjnego APVIS.

Projekt „Promowanie renowacji bloków wielomieszkaniowych” jest finansowany ze środków Funduszu Spójności.

Benita Gaižiūnaitė

Zam. 2875

Koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic”

Honorata Adamowicz

20 września w Sali Koncertowej Litewskiej Państwowej Orkiestry Symfonicznej w Wilnie odbył się koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic”, którego organizacją była możliwa dzięki wsparciu Senatu RP oraz Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

– To jest debiut orkiestry MŁODZI – POLSCY za granicą. Pierwszy raz mieliśmy szansę z tymi młodymi, fantastycznymi ludźmi wystąpić tu na Wileńszczyźnie. Przez siedem lat koncertowaliśmy w Polsce, nagrywaliśmy płyty. Chociaż projekt swoje źródło inspiracji miał na Białorusi, kiedy jeszcze było można tam jeździć i pracować z tamtejszą młodzieżą polskiego pochodzenia. Zawsze co roku zapraszaliśmy do współpracy artystów z Wileńszczyzny, Łotwy, Niemiec, oczywiście z Ukrainy. Bardzo się cieszę, że teraz w siódmym roku działalności przy tak bogatym repertuarze mogliśmy wreszcie wystąpić przed wileńską publicznością. Musimy pamiętać, że artyści spotykają się 4-5 razy do roku i wtedy grają takie megalityczne, można powiedzieć, koncerty z tak bogatym i zróżnicowanym repertuarem. Co roku zapraszamy kogoś nowego do współpracy i mam nadzieję, że to nie jest ostatni raz, kiedy jesteśmy w Wilnie – powiedział „Kurierowi Wileńskiemu” prezes Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, Mikołaj Falkowski.

Robert Majewski, koordynator projektów Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, powiedział w rozmowie z „Kurierem Wileńskim”, że w komentarzach osób i po twarzach widać było, że wszyscy są naprawdę pod ogromnym wrażeniem. Utwory były wykonane przepięknie przez tych młodych muzyków.

KONCERT OKAZAŁ SIĘ SUKCESEM

Koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic” w Wilnie zakończył się ogromnym sukcesem.

Występujący młodzi artyści podkreślali, że byli pod wielkim wrażeniem entuzjastycznej, życzliwej i licznie zgromadzonej publiczności. Owacje i ciepłe przyjęcie dodały wykonawcom energii oraz pewności siebie, a dla wielu z nich było to jedno z najważniejszych doświadczeń artystycznych.

– Wszystko było wspaniałe. Publiczność także. Lubię wracać do Wilna. Bardzo się cieszę, że dzisiaj jesteśmy tutaj w tak wspaniałym miejscu z tak wspaniałą inicjatywą. Jak zawsze przyjęto nas bardzo ciepło. Jestem pod wrażeniem – podkreśla w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Tadeusz Seibert polski artysta, muzyk, wokalista i aktor.

Koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic” zgromadził licznie przybyłą publiczność. Występy spotkały się z niezwykle ciepłym przyjęciem – publiczność była zachwycona, nagradzając wykonawców owacjami i długimi brawami na stojąco. Koncert potwierdził, że muzyka i sztuka mogą jednoczyć Polaków niezależnie od granic, a młode pokolenie artystów

z dumą kontynuuje tradycje kultury polskiej.

POLACY Z WIELU PAŃSTW

Wydarzenie zgromadziło młodych artystów polskiego pochodzenia z Litwy, Białorusi, Łotwy, Niemiec, Ukrainy i Polski. W programie znalazły się dzieła wybitnych polskich kompozytorów: od Stanisława Moniuszki i Grażyny Bacewicz, przez Wojciecha Kilara i Krzysztofa Pendereckiego, aż po utwory Zbigniewa Wodeckiego. Szczególne miejsce zajęły kompozycje twórców związanych z Kresami, podkreślające, że polska kultura przetrwała mimo historycznych zmian granic i systemów politycznych.

Koncert „MŁODZI – POLSCY pomimo granic” pod batutą dyrygenta Huberta Kowalskiego, realizowany przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego odbywa się pod patronatem Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Małgorzata Kidawa-Błońska. Zadanie dofinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 r. ■

Występy młodych muzyków spotkały się z niezwykle ciepłym przyjęciem wileńskiej publiczności. Fot. Małgorzata Mozyro

Tamašunienė rozważa dwie drogi, by zawalczyć o przełom dla Polaków na Litwie

Minister sprawiedliwości Litwy z ramienia partii Akcja Wyborcza Polaków na Litwie — Związek Chrześcijańskich Rodzin (AWPL-ZChR), Rita Tamašunienė, powiedziała, że chce legalizacji diakrytyków w nazwiskach. W przypadku braku poparcia rozważa wprowadzenie ich na podstawie traktatów dwustronnych.

ODNIOŚŁA SIĘ DO PROJEKTU SOCJALDEMOKRATÓW

Podczas spotkania z opozycyjnymi liberałami z Sejmu Rita Tamašunienė powiedziała w tym tygodniu, że wraz z innymi posłami dąży do tego, aby „największa mniejszość narodowa w Litwie mogła zapisywać imiona i nazwiska w języku oryginalnym”.

„Istnieje również projekt zarejestrowany przez kolegów socjaldemokratów (...), ale trzeba szukać kompromisów, ponieważ kwestia ta, jak wielokrotnie doświadczyłam, wywołuje napięcia i bardzo różne opinie w społeczeństwie, które obawia się, że zostanie zmieniony alfabet” — powiedziała minister.

„Z pewnością zaproszę do dyskusji, ale będzie to trudne do uzgodnienia. Być może ograniczymy się do przyznania takiej możliwości narodowościom (państwom) mającym umowy dwustronne z Litwą, a wszystkim innym — literami na podstawie alfabetu łacińskiego, co jest możliwe już teraz” — powiedziała Tamašunienė.

„Z pewnością nie odchodzić zbyt daleko od swojego pomysłu, ale uważam, że pełniąc inne funkcje, muszę brać pod uwagę obawy i interesy wszystkich obywateli (...) oraz starać się maksymalnie wygładzić te ostre krawędzie i znaleźć kompromisy” — stwierdziła nowo mianowana minister sprawiedliwości.

Litwę z Polską wiąże podpisany w 1994 r. traktat, w którym art. 14 w formie oświadczenia stron głosi, iż mniejszość polska na Litwie oraz litewska w Polsce mają mieć prawo

„używania swych imion i nazwisk w brzmieniu języka mniejszości narodowej”. Była to umowa regulująca stosunki polsko-litewskie, o czym niejednokrotnie pisaliśmy na łamach „Kuriera Wileńskiego”.

Rita Tamašunienė jest ministrem sprawiedliwości z ramienia AWPL-ZChR. Partia ta wielokrotnie przedkładała Sejmowi propozycję zezwolenia na zapisywanie nielitewskich imion i nazwisk obywateli w oryginalnej formie, także ze znakami diakrytycznymi.

OBCENA USTAWA NIEKOMPLETNA

Obecna ustawa, wprowadzona w 2022 r., pozwala na zgodny z fonetyką mniejszości narodowej zapis oraz pozwala na użycie liter „W”, „Q” i „X”, nie zezwala ona jednak na znaki diakrytyczne. To znaczy, że „Kšištof” może być „Krzysztofem”, ale „Sławomir” będzie już tylko „Sławomirem”, choć już nie „Slavomirem”.

Minister sprawiedliwości w rządzie Ingridy Šimonytė, Ewelina Dobrowolska, opisywała tę ustawę jako kompromisowy wariant pośredni, który będzie łatwiej w przyszłości nowelizować, niż od razu wprowadzać coś, czego

posłowie nie poprą. AWPL-ZChR wtedy nie poparło tego prawa. Takiego poparcia nie doczekała się też ustawa o mniejszościach narodowych, którą partia oceniała jako nic nie wnoszącą.

Ugrupowanie proponowało nowelizację tej ustawy, aby zezwalała na użycie diakrytyków i na język mniejszości narodowej w niektórych urządach. Sejm odrzucił projekt nowelizacji w maju 2025 r.

ILU JEST POLAKÓW NA LITWIE?

Według spisu powszechnego z 2021 r., spośród 2,8 mln mieszkańców, aż 432 tys. to przedstawiciele mniejszości narodowych. Polacy na Litwie stanowią największą mniejszość narodową w kraju, jest ich oficjalnie 183,4 tys., czyli 6,5 proc. populacji.

Sprawę pisowni nazwisk wspominał prezydent RP Karol Nawrocki, gdy we wrześniu odwiedził Litwę. Sprawę nazwisk omówił wtedy z prezydentem Gitanasem Nausėdą, premier Ingą Ruginienė oraz wcześniejszym przewodniczącym Sejmu, Sauliusem Skvernelisem. ■

Opr. A. K. na podst. BNS, mat. pras., KW, inf. wł.

Rita Tamašunienė rozważa także taką opcję, w której pisownia nazwisk będzie regulowana na podstawie umów dwustronnych. Fot. Kancelaria Sejmu RL

Pogrzeb polskich bohaterów na wileńskiej Rossie

We wtorek 23 września 2025 roku w Wilnie odbędą się uroczystości pogrzebowe śp. Edwarda Borkowskiego oraz pięciu żołnierzy Armii Krajowej z oddziału Sergiusza Zyndrama-Kościałkowskiego ps. „Fakir”.

Szczątki ofiar NKWD zostały odnalezione w wyniku prac Instytutu Pamięci Narodowej na Litwie. Msza Święta w intencji zmarłych żołnierzy zostanie odprawiona w Kościele pw. św. Apostołów Piotra i Pawła na Antokolu w Wilnie o godz. 10.00 czasu litewskiego. Następnie, o godzinie 11:45 odbędzie się ceremonia pochówku w kwaterze wojskowej przy Mauzoleum Matki i Serca Syna na Cmentarzu na Rossie. Uroczystości organizowane są przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Ambasadą RP w Wilnie.

4 lutego 1945 roku pod Raubiszkami (gmina Maguny, rejon święciański) oddział Samoobrony Wileńskiej AK pod dowództwem Sergiusza Zyndrama-Kościałkowskiego ps. „Fakir” stoczył walkę z patrolami NKWD. W wyniku potyczki dowódca oddziału został ciężko ranny i mimo natychmiastowej ewakuacji po kilku godzinach zmarł. Jego ciało pochowano nad Jeziolem Dubińskim, na wzgórzu w pobliżu leśniczówki Błużniani. Poległych w walce żołnierzy z oddziału „Fakira”, na polecenie Sowietów, pochowali nieopodal miejsca walk mieszkańcy wsi w prowizorycznej ziemiance. Jeden ze świadków tamtych wydarzeń wspominał:

Polegli zostali złożeni w zbiorowej mogile przy drodze. Po kilku tygodniach miały być zrobione przez rodziny ekshumacje.

Ciało „Fakira” wkrótce po tych wydarzeniach ekshumowano i pochowano na Cmentarzu na Rossie. Ciało jego żołnierzy nie przeniesiono, a miejsce pochówku z czasem uległo zatarciu. Od lat 40-tych XX wieku teren w okolicach Raubiszek uległ znacznej zmianie – dawne pola porósł las, zmienił się układ dróg oraz linia brzegowa jeziora, względem której świadkowie lokalizowali mogiłę.

Prace poszukiwawcze, prowadzone przez zespół Biura Poszu-

Uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych – Warszawa, 1 grudnia 2023.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

kiwań i Identyfikacji IPN, w Raubiszkach były realizowane przez trzy lata, począwszy od 2018 roku. Ostatecznie jesienią 2020 roku, po przebadaniu łącznie ponad trzech tysięcy metrów kwadratowych terenu (wykonano m.in. około 3,5 tysiąca ręcznych odwiertów archeologicznych), zespół BPiI – przy wsparciu wolontariuszy ze Stowarzyszenia Odra-Niemen oraz wileńskiej młodzieży – natrafił na poszukiwaną mogiłę. Ujawniono w niej szczątki sześciu żołnierzy przy których znajdowały się elementy wyposażenia wojskowego i przedmioty osobiste, m.in. polskie guziki wojskowe.

Dzięki przeprowadzonym badaniom genetycznym potwierdzono tożsamość Edwarda Borkowskiego, urodzonego w 1922 roku we wsi Pasieki Pawłowskie. Informacja o jego identyfikacji została ogłoszona publicznie podczas uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar totalitaryzmów 1 grudnia 2023 roku w Warszawie. Pozostali odnalezieni żołnierze nie zostali zidentyfikowani.

W wyniku przeprowadzonych badań historycznych ustalono

jednak z dużym prawdopodobieństwem, że wśród odnalezionych żołnierzy może znajdować się Jarosław Skrodzki ps. „Zeks”, „Jur”, urodzony w 1908 roku, zastępca „Fakira” i kierujący jedną z dwóch niezależnych komórek likwidacyjnych wileńskiego Okręgu Armii Krajowej. Wskazują na to w zachowane raporty NKWD sporządzone bezpośrednio po walce. Poszukiwania genealogiczne nie doprowadziły jednak do odnalezienia krewnych Skrodzkiego w stopniu pokrewieństwa umożliwiającym przeprowadzenie badań genetycznych i identyfikacyjnych.

Instytut Pamięci Narodowej prowadzi działania zmierzające do odnalezienia i identyfikacji ofiar reżimów totalitarnych oraz czystek etnicznych w ramach działalności Biura Poszukiwań i Identyfikacji. Łącznie zidentyfikowano ponad 260 osób. W wyniku działań IPN odnaleziono i podjęto szczątki ponad dwóch tysięcy osób. Zabezpieczono 3700 próbek materiału genetycznego ofiar i ich krewnych, które znajdują się obecnie w Bazie Materiału Genetycznego. ■

Inf. Oddział IPN w Białymstoku

Ruszył proces beatyfikacyjny kapelanów katyńskich. 10 pochodzi z Wilna i Wileńszczyzny

Wśród ofiar zbrodni katyńskiej znalazło się 29 księży Kościoła rzymskokatolickiego. 10 z nich było powiązanych z Wilnem i Wileńszczyzną.

Antoni Radczenko

Obecnie rozpoczął się proces wstępny ich beatyfikacji. Jednym z inicjatorów jest Stowarzyszenie Pamięć Kapelanów Katyńskich.

19 września delegacja Stowarzyszenia Pamięci Kapelanów Katyńskich złożyła wieńce i znicze przy Mauzoleum Matki i Serca Syna na wileńskiej Rossie. W składzie delegacji znaleźli się profesorem Tadeusz Wolsza i Danuta Jastrzębska-Golonka.

29 KAPELANÓW

– Jeżeli chodzi o początek tej sprawy, to jest to przede wszystkim oczekiwanie wielu wiernych świeckich, żeby kapelani katyńscy zostali wyniesieni do chwały ołtarzy. To oznacza, że wiele osób jest przekonanych, że ci kapelani katolicy, którzy zginęli w obozach, żyli święcie i zakończyli swoje życie w formie męczeństwa. Dlatego zasługują oni do wyniesienia do chwały ołtarzy – oświadcza w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” ks. płk Zbigniew Kępa, który przez wiele lat był związany z duszpasterstwem wojskowym i jest postulatorem wyniesienia kapelanów katyńskich na ołtarze.

Wspólnotą zabiegającą o beatyfikację kapłanów zamordowanych w obozach NKWD jest Stowarzyszenie Pamięć Kapelanów Katyńskich, które powstało przy katedrze polowej Wojska Polskiego. – Ale nie tylko. Do księdza biskupa polowego Wiesława Lechowicza wpłynęło ponad 2 500 podpisów osób, które zwróciły się z uprzejmą prośbą, aby ksiądz biskup rozważył rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego. Ksiądz biskup biorąc pod uwagę prośbę wielu osób oraz uwzględniając działanie stowarzyszenia, które upamiętnia księży kapelanów, postanowił, że rozpocznie się praca wstępna tego procesu. W czerwcu bieżącego roku ksiądz

Stowarzyszenia Pamięci Kapelanów Katyńskich złożyło wieńce i znicze przy Mauzoleum Matki i Serca Syna

Wśród zamordowanych kapłanów byli nie tylko księża katolicy. – Jest 29 kapłanów katolickich, których dotyczy faza wstępna procesu beatyfikacyjnego. Poza tym w grupie pomordowanych znalazło się trzech kapłanów wyznania prawosławnego.

biskup wydał dekret, który ustanowił mnie postulatorem fazy wstępnej w sprawie beatyfikacji 29 kapelanów katyńskich. Wśród tej liczby jest 26 księży rzymskokatolickich, jeden grekokatolicki oraz dwóch kleryków, którzy podczas wojny pełnili posługę sanitariuszy – oświadcza ks. Kępa, który poinformował, że obecnie jest zbierany materiał dowodowy.

UPAMIĘTNIE W DYNEBURGU

Materiał ma wskazać, którzy z kapelanów mogą znaleźć się w procesie beatyfikacyjnym. – Jest

to proces kanoniczny, to oznacza, że potrzebne są dowody, świadectwa, relacje i dokumenty. Jeżeli będziemy w stanie zgromadzić taki materiał oraz wykazać, że ci kapelani cieszą się prywatnym kultem wiernych, to wtedy ksiądz biskup polowy będzie mógł rozpocząć proces beatyfikacyjny na szczeblu diecezjalnym. Następnym etapem jest proces prowadzony w Watykanie. Ufamy, że wszyscy lub określona liczba z tego grona 29 kapelanów dostąpi w przyszłości chwały ołtarzy i będzie beatyfikowana. Nie możemy powiedzieć, kiedy to się stanie – wyjaśnia ks. płk Zbigniew Kępa.

Stowarzyszenie Pamięć Kapelanów Katyńskich (SPKK) powstało 16 czerwca 2018 r. Celem organizacji jest propagowanie i informowanie o religijnej działalności kapelanów Wojska Polskiego, którzy zginęli w obozach NKWD. Teraz organizacja chce zamieścić tablicę pamiątkową w Wilnie dotyczącą zamordowanych kapłanów. 10 z 29 zabitych kapłanów rzymskokatolickich miało powiązanie z Wilnem.

12.>>

– Między innymi będąc proboszczami kościoła pw. Ducha Świętego, jak ks. Jan Leon Ziółkowski lub ks. Edmund Nowak, który był proboszczem parafii wojskowej w Nowej Wilejce. Wierzimy, że w przyszłości dane będzie nam upamiętnić duchownych tablicą pamiątkową w Wilnie. Czynimy ku temu starania i wierzymy, że zakończą się one sukcesem. Tak, jak sukcesem zakończyły się starania upamiętnienia kapelanów katyńskich w Dyneburgu – mówi w rozmowie z naszym dziennikiem dr Łukasz Stefaniak, prezes stowarzyszenia.

NIE TYLKO KATOLICY

Wśród zamordowanych kapłanów byli nie tylko księża katolicy. – Jest 29 kapłanów katolickich, których dotyczy faza wstępna procesu beatyfikacyjnego. Poza tym w grupie pomordowanych znalazło się trzech kapłanów wyznania prawosławnego. W tym roku, 16 września, Polska Autokefaliczna Cerkiew Prawosławna dokonała aktu ich kanonizacji. Są to już święci męczennicy cerkwi prawosławnej. Było też dwóch pastorów protestanckich. Jeden ewangelik, a drugi kalwinista. W grupie zamordowanych znalazł się też naczelny rabin Wojska Polskiego – dodaje Stefaniak.

Jak widzimy, jedna trzecia kapelanów katyńskich była powiązana z Wilnem i Wileńszczyzną. – To bardzo dużo. Byli związani przez miejsce urodzenie lub posługę kapłańską. Na przykład znany kaznodzieja ks. Antoni Aleksandrowicz urodził się w Mińsku Litewskim – mówi „Kurierowi Wileńskiemu” dr Ewa Kowalska z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN.

Jej zdaniem rola kapelanów w życiu więźniów sowieckich obozów jenieckich była bardzo ważna. – Oni dbali o żołnierzy najpierw na froncie, a później w obozach, kiedy wchodził w tę rzeczywistość dobra i zła, ponieważ tam stykali się z tymi żołnierzami, którzy byli złamani utratą niepodległości i którzy tęsknili za swymi bliskimi. Niesli im posługę, pomagali przez głoszenie kazań, modlitwę, rozmowę lub też w inny sposób – np. słuchając spowiedzi. Można powiedzieć, że zarówno dbali o stan ducha oraz ciała, bo na froncie niektórzy z nich pełnili rolę sanitariuszy – podkreśla historyczka.

Zbrodnia katyńska to zbrodnia dokonana przez funkcjonariuszy NKWD na wiosnę 1940 r. NKWD wymordowało wówczas 22 tys. obywateli Polski. Zbrodnia, zgodnie z uchwałą Sejmu RP, ma znamiona ludobójstwa. ■

Fot. autor

Jest to proces kanoniczny, to oznacza, że potrzebne są dowody – tłumaczy ks. płk Zbigniew Kępa

Koniec akcji „Odpoczywaj odpowiedzialnie”

W ramach wakacyjnej akcji „Odpoczywaj odpowiedzialnie” funkcjonariusze Departamentu Ochrony Środowiska wykryli aż 265 naruszeń przepisów dotyczących ochrony przyrody. Kontrole prowadzono od 1 lipca do 31 sierpnia.

W trakcie działań przeprowadzono 182 kontrole i wyprawy. Skontrolowano 130 osób fizycznych oraz 9 podmiotów gospodarczych. Szczególną uwagę zwracano na miejsca wypoczynku w rejonach objętych ochroną – lasach, łąkach, rezerwach przyrody oraz nad zbiornikami wodnymi.

Sprawdzano, czy urlopowicze parkują samochody w wyznaczonych miejscach, czy ogniska są rozpalane zgodnie z ustalonymi wymogami, czy na kempingach i w miejscach połowów nie pozostawia się śmieci, czy urlopowicze przestrzegają wymogów ochrony środowiska podczas pływania po zbiornikach wodnych środkami transportu wodnego oraz podczas wypoczynku w lesie.

Najwięcej, bo aż jedną trzecią wszystkich wykrytych wykroczeń, stanowiły naruszenia związane z nielegalnym użytkowaniem obszarów chronionych. 84 osoby zostały pociągnięte do odpowiedzialności. Kolejną znaczącą kategorią uchybień były nielegalne połowy ryb – dotyczyły one jednej czwartej wszystkich wykroczeń. Zidentyfikowano 63 osoby, które także zostały pociągnięte do odpowiedzialności. W trakcie działań zabezpieczono 40 sieci i innych narzędzi służących do nielegalnego połowu, 10 przyrządów wędkarskich (wędkę, kołowrotki, kusze podwodne), a także jedno zabronione narzędzie łowieckie. Łączne szkody dla środowiska oszacowano na 2560 euro. Akcja miała również wymiar edukacyjny – funkcjonariusze udzielali porad urlopowiczom i prowadzili działania prewencyjne, m.in. dotyczące jazdy quadami i motocyklami terenowymi w miejscach objętych zakazem.

Opr. J.B. na podst. inf.
Ministerstwa Środowiska

Polski bank otwiera przedstawicielstwo na Litwie. Wyjaśnił, dlaczego

O możliwości wejścia któregoś z polskich banków na Litwę „Kurier Wileński” pisze od co najmniej dwóch dekad. Ta epopeja może się zazębiać. PKO Bank Polski zapowiedział, że otworzy na Litwie przedstawicielstwo.

„W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH MIESIĘCY”

Przedstawicielstwo to jeszcze nie filia, ale pierwszy krok. Takie przedstawicielstwo na Litwie miałyby, jak wynika z komunikatów PKO Banku Polskiego (PKO BP), „rozpocząć działalność w ciągu najbliższych kilku miesięcy”.

Minister gospodarki i innowacji Litwy Lukas Savickas uważa to za bardzo dobrą wieść.

„Polski bank to większa konkurencja, nowe możliwości, większe zaufanie do naszej gospodarki. Litwa umacnia się jako regionalne centrum finansowe i innowacji. Rząd wraz z prezydentem i Bankiem Litwy dołożył wszelkich starań, aby bank PKO BP wybrał Litwę jako miejsce swojej ekspansji” – napisał minister Savickas w mediach społecznościowych.

Bank Litwy ustami swojego szefa Gediminasas Šimkusa w komentarzu dla BNS stwierdził, że liczy na korzyści dla konsumentów.

„Mamy nadzieję, że w dłuższej perspektywie decyzja polskiego banku wzmocni konkurencyjność sektora bankowego i będzie korzystna dla konsumentów” – powiedział Šimkus.

PKO BP chce zwiększyć swoją obecność na kolejnych ośmiu rynkach europejskich. Ekspansja będzie realizowana zarówno poprzez oddziały korporacyjne, jak dotychczas, jak i w nowej formule – przedstawicielstw.

„Jesteśmy już na bardzo zaawansowanym etapie analiz. Wybraliśmy dwie lokalizacje, w których chcemy zagościć w ciągu najbliższych miesięcy. Są to Litwa i Szwecja” – powiedział podczas czwartkowej konferencji prasowej Marek Radzikowski, wiceprezes PKO BP nadzo-

PKO BP ogłosił swoje plany, a wśród nich przedstawicielstwo na Litwie. To jeszcze nie filia, ale „forma pośrednia” Fot. Apolinary Klonowski

rujący Obszar Operacji i Bankowości Międzynarodowej.

UWZGLĘDNIONO CZYNNIKI MAKRO- I MIKROEKONOMICZNE

„Kolejną lokalizację będziemy mogli ujawnić na przełomie 2025 i 2026 r. Zdecydowaliśmy, że w czterech przypadkach będą to przedstawicielstwa, a w kolejnych czterech oddziały” – powiedział.

Czy to znaczy, że Litwa nie może liczyć na filię PKO BP? Póki co zadowoli się tylko przedstawicielstwem, ale Radzikowski zapewnił, że to „pośrednia forma”, która może być szybko przekształcona w oddział, jeśli będą ku temu przesłanki.

„Pośrednia forma, jaką jest przedstawicielstwo, pozwoli nam bardziej rozeznac się w sytuacji, prześledzić możliwości w danym kraju i w jakiejś perspektywie zdecydować, czy nie chcemy takiego przedstawicielstwa przekształcić w oddział. Dzięki formie przedstawicielstwa możemy to wykonać bardzo szybko, utworzenie oddziału zajmuje więcej czasu” – dodał wiceprezes PKO BP.

W późniejszych komunikatach ujawniono, że przedstawicielstwo mogłoby zacząć pracę „w ciągu najbliższych kilku miesięcy”.

„Obecnie prowadzimy zaawansowane prace nad otwarciem pierwszych przedstawicielstw, które rozpoczną działalność w ciągu najbliższych kilku miesięcy. Będą to biura w Szwecji i Litwie. Litwa to naturalny kierunek ekspansji dla banku – działa tam wiele firm z polskim kapitałem, a kraj intensywnie inwestuje w zieloną energię i infrastrukturę” – przekazano później w komunikatach.

WCZEŚNIEJ BYŁY POGŁOSKI

W zeszłym roku na łamach „Kuriera Wileńskiego” opisywaliśmy doniesienia, że na Litwę może wejść polski bank Pekao S.A. (nie mylić z PKO BP). Wtedy przypuszczenia Banku Litwy były oparte na fakcie, że Litwę odwiedziło kierownictwo banku, jednak nic nie ogłaszano.

Z kolei ponad dekadę temu „Kurier Wileński” pisał o pogłoskach, że na Litwę może wejść właśnie PKO BP, ostatecznie do tego jednak nie doszło.

Dotychczas jedynym polskim bankiem, który działał na Litwie, był Kredyt Bank. Należał do belgijskiej grupy KBC, jednak w 2004 r. wycofał się, sprzedał aktywa skandynawskiej Nordei.

Opr. A.K. na podst. BNS, PAP, PKO BP, KW, mat.pras.

ORLEN stawia na AI. Podpisano porozumienie z Google Cloud

ORLEN podpisał z Google Cloud porozumienie o współpracy przy wdrażaniu rozwiązań sztucznej inteligencji. Dzięki temu koncern uzyska dostęp do rozwiązań wspierających rozwój zintegrowanych narzędzi cyfrowych, m.in. w segmencie detalicznym i energetyce, co pozwoli jeszcze lepiej odpowiadać na oczekiwania klientów.

Porozumienie zakłada m.in. wykorzystanie zaawansowanej analityki danych oraz data science, budowę i rozwój nowoczesnej platformy danych oraz zdobywanie nowych kompetencji.

– Porozumienie z Google Cloud to dla ORLEN ważny krok w realizacji naszej strategii cyfrowej. Dzięki zaawansowanym technologiom i analityce danych przyspieszamy wdrażanie innowacji, skracamy czas wprowadzania usług i wzmacniamy naszą zdolność do szybkiego reagowania na potrzeby rynku. To partnerstwo pokazuje, jak technologia może wspierać długoterminowy rozwój i budować wartość w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu biznesowym – mówi Robert Soszyński, Wiceprezes Zarządu ds. Operacyjnych ORLEN.

Transformacja cyfrowa to jeden z głównych elementów strategii Grupy ORLEN do 2035 r. „Energia jutra zaczyna się dziś”. W ogłoszo-

nym w styczniu planie wykorzystanie narzędzi cyfrowych oraz efektywne zarządzanie danymi w całej organizacji jest kluczowym elementem na drodze do sukcesu transformacji energetycznej. Dzięki współpracy z Google Cloud możliwa będzie realizacja projektów i inicjatyw w obszarze transformacji cyfrowej i rozwoju biznesu.

– Wspólnie z Google Cloud wdrażamy m.in. rozwiązania oparte o AI, zaawansowaną analitykę danych oraz data science, które mają wzmocnić efektywność operacyjną i sprzedażową Grupy ORLEN. To istotny krok w budowie długoterminowego wzrostu i podnoszenia wartości dla akcjonariuszy, pokazujący siłę synergii między technologią a biznesem – mówi Michał Furman, Dyrektor Wykonawczy ds. Transformacji Cyfrowej i Informatyki ORLEN.

– Ta współpraca to dla nas o wiele więcej niż tylko biznes – to

wspólna droga, na której budujemy nową jakość w oparciu o dane i sztuczną inteligencję. Wierzę, że razem z ORLEN będziemy inspirować polskie firmy i organizacje, pokazując, jak technologia może realnie napędzać wzrost, a także pomagać w jeszcze lepszym rozumieniu i spełnianiu potrzeb klientów. To piękny przykład, jak polscy liderzy z odwagą sięgają po najnowsze rozwiązania, aby kształtować przyszłość – mówi Magdalena Dziewguć, Country Director Google Cloud Polska.

Dzięki współpracy z Google Cloud, pracownicy ORLEN otrzymają także dostęp do eksperckiego doradztwa i mentoringu w ramach wspólnych projektów i inicjatyw, dostęp do platform edukacyjnych, a także szkoleń tematycznych i praktycznych warsztatów z zakresu AI, organizowanych przez Google Cloud.

Biuro prasowe PKN Orlen

■ Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy PKN ORLEN z Google Cloud Fot. Biuro prasowe PKN Orlen

Apel Społecznego Komitetu Opieki nad Starą Rossą

Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą (SKOnSR) uczestniczy w konkursie, organizowanym przez portal lrytas.lt „Ivairiaspalvis Vilnius“ („Wielobarwne Wilno“). Inicjatywa ta ma na celu zachęcenie do publicznej dyskusji o tym, kto tworzy współczesne Wilno: miasto otwarte, różnorodne i demokratyczne. Bo różnorodność to nie zagrożenie, lecz szansa na wspólny rozwój.

Od 35 lat opiekujemy się cmentarzem Na Rossie – miejscem, które łączy pokolenia i przypomina o wartościach, które nas kształtują.

UWAGA! Według zasad głosować można tylko z litewskich adresów IP (wyłącznie z terytorium Litwy).

W jaki sposób zagłosować: Głosując na inicjatywę Społecznego

Komitetu Opieki nad Starą Rossą (lit. Visuomeninė Rasų kapinių draugija) uprzejmie prosimy:

- 1) wchodzimy na stronę https://projektas.lrytas.lt/saugumo-kodas-2025/ivairiaspalvis-vilnius?gl=1*6iafi5*_gcl_au*MTgxODUxMzU4OS4xNzU3ODMyMjI5#nom-bendruomene
- 2) wciskamy Metą bendruomenė (Społeczność Roku)
- 3) Przy krótkim opisie o Społecznym Komitecie Opieki nad Starą Rossą (Visuomeninė Rasų kapinių draugija), u dołu pod zdjęciem wciskujemy „BALSUOTI“.

Głosowanie odbywa się na portalu Lrytas od 16 września do 6 października 2025 r. (do godz. 23:59). Osoby i inicjatywy, które zdobędą

najwięcej głosów, zostaną uhonorowane podczas konferencji „Kod Bezpieczeństwa” organizowanej przez Lrytas w dniu 17 października 2025 r. na VILNIUS TECH.

Uwaga! Głosować można raz dziennie, korzystając z unikalnego połączenia IP, urządzenia i przeglądarki. Na przykład: jeśli oddasz głos o 15:00, kolejny głos możesz oddać po północy – od godz. 00:01. W ciągu jednej doby możesz głosować z różnych urządzeń lub przy użyciu różnych dostawców internetu (np. z internetu mobilnego i z sieci w pracy), nawet jeśli korzystasz z tego samego urządzenia.

Dziękujemy, że jesteście z nami i wspieracie SKOnSR! Wspólnie tworzymy przestrzeń pełną pamięci i wzajemnego szacunku.

Inf. SKOnSR

Dzień Zagłady Żydów Litewskich – ważna data w kalendarzu pamięci narodowej

Honorata Adamowicz

Data nie jest przypadkowa, bowiem to w dniach 23–24 września 1943 r. doszło do likwidacji getta wileńskiego. Jest to także przypomnienie o wielowiekowej obecności i wkładzie Żydów w kulturę Litwy.

ZNISZCZENIE WIELOWIEKOWEJ SPOŁECZNOŚCI ŻYDOWSKIEJ

– To Dzień Zagłady Żydów Litewskich – ważna data, która przypomina o tragedii Holocaustu oraz o zniszczeniu wielowiekowej społeczności żydowskiej w tym kraju. Jeśli chcemy poznać przeszłość naszego kraju, musimy dbać o to, żeby historia nie odeszła w zapomnienie. 94 proc. zamordowanych Żydów litewskich to ogromny cios dla Litwy. Minęło 35 lat, odkąd możemy swobodnie wspominać tragedię Holocaustu na Litwie. 94 na 100 obywateli pochodzenia żydowskiego zostało brutalnie zamordowanych przez nazistów i ich lokalnych popleczników. W latach powojennych zabroniono mówić o Holokauście, zbierać informacje o tym, jak żyli i jak zginęli Żydzi. Po prostu historia była nam nieznana. A teraz, w czasach niepodległości, znaleźliśmy się na progu głodu informacyjnego. I teraz próbujemy przezwyciężyć ten głód informacyjny, który powstał zarówno w czasie Holocaustu, jak i w okresie stalinowskim – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” poseł na Sejm RL Emanuelis Zingeris.

TROCHĘ HISTORII

W międzywojennym Wilnie mieszkało blisko 80 tys. Żydów, którzy stanowili niemal 1/3 wszystkich mieszkańców miasta. 22 czerwca 1941 r. armia III Rzeszy wkroczyła na Litwę. Między ulicami Szklaną, Żydowską, Niemiecką i Antokol-

23 września na Litwie obchodzony jest Dzień Zagłady Żydów Litewskich – to ważna data w kalendarzu pamięci narodowej.

Jeśli chcemy poznać przeszłość naszego kraju, musimy dbać o to, żeby historia nie odeszła w zapomnienie – mówi Emanuelis Zingeris. Fot. Kancelaria Sejmu RL

skiego Niemcy zorganizowali getto, w którym zamknięto około 12 tys. osób. Getto istniało krótko, w dniach 22–23 września jego mieszkańcy zostali wywiezieni do podwileńskich Ponar, gdzie zostali eksterminowani.

Na początku września 1941 utworzono również „duże getto”. Znajdowało się ono między ulicami Karmelińską, Niemiecką, Lidzką i Zawalną. Umieszczono tam około 29 tys. Żydów. W dużym getcie działały dwie szkoły, biblioteka, szpital i teatr. Życie toczyło się w cieniu regularnych wywozek do Ponar. Szacuje się, że w lasach ponarskich zamordowano ponad 70 tys. Żydów z Wilna i pobliskich miejscowości.

PAMIĘĆ CHRONI PRZED ZAPOMNIENIEM

Polityk podkreślił, że pamięć o Holokauście jest bardzo ważna, ponieważ chroni przed zapomnieniem ofiar i ich strasznych losów, uczy, do czego może doprowadzić nienawiść i rasizm.

– Pamiętajmy, że pamięć o 23 września uczy nas, że milczenie o tym, że komuś dzieje się krzywda, przyczynia się do rozprzestrzeniania nienawiści. Musimy dzisiaj o tym mówić, żeby ta straszna historia się już nigdy nie powtórzyła – zaznacza Zingeris.

MRF MEDIJŲ
REMIMO
FONDAS

W Wilnie i Kownie obchody upamiętniające Holocaust

23 września 2025 r. (wtorek)

Wieczór pamięci w Muzeum IX Fortu w Kownie. Žemaičių pl. 75, Kowno

18:30 Bezpłatna wycieczka „Holokaust w Litwie” w Muzeum IX Fortu w Kownie.

19:30 Ceremonia upamiętniająca ofiary ludobójstwa Żydów litewskich w Muzeum IX Fortu w Kownie i kompleksie pamięci.

25 września 2025 r. (czwartek)

14:00 Ceremonia upamiętniająca ofiary ludobójstwa Żydów litewskich w Miejscu Pamięci w Ponarach. Agrastų g. 15, Wilno.

Tragedia w litewskich sadach. Pogoda niemal całkowicie zniszczyła plony jabłek

Honorata Adamowicz

Na gałęziach w litewskich sadach zamiast czerwonych jabłek – pustka. W tym roku owoców zabrakło.

Dane Światowego Stowarzyszenia Producentów Jabłek i Gruszek ujawniają szokujące statystyki – w Litwie prognozuje się spadek zbiorów jabłek nawet o 89 proc. w porównaniu z rokiem 2024. Jest to największy spadek spośród wszystkich 20 badanych państw UE. W niektórych gospodarstwach straty sięgają ponad 90 proc. planowanego zbioru.

SYTUACJA JEST TRAGICZNA

– W tym roku sytuacja jest po prostu tragiczna. Nie pamiętam, żeby kiedyś był taki nieurodzaj. Jabłek w porównaniu z rokiem ubiegłym jest prawie o 90 proc. mniej. Do takiego stanu rzeczy przyczyniły się wiosenne przymrozki, które zniszczyły kwiaty i zawiązki owoców. Bywały lata, że być może jabłek było mniej, były gorszej jakości – ale one były... W tym roku w sadach na niektórych drzewach wiszą pojedyncze jabłka – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Vitalija Kuliešienė, przewodnicząca Litewskiego Stowarzyszenia Ogrodów Handlowych „Owoce i jagody”.

LITEWSKIE JABŁKA ZDROŻAŁY 30–40 PROC.

Ceny wysokiej jakości jabłek spożywczych osiągnęły w 2025 r. rekordowy poziom. W zależności od klasy i odmiany w sieciach handlowych litewskie jabłka są sprzedawane po 1,35–5,83 euro za kilogram. Średnia cena sprzedaży detalicznej wynosi 3,50 euro/kg, czyli o około 30–40 proc. więcej niż zwykle. Na rynku litewskie jabłka wysokiej jakości kosztują 2,50 euro za kilogram.

– Niektóre większe firmy zajmujące się tłoczeniem soku z jabłek w tym roku nawet nie zaczęły pracy, ponieważ nie ma owoców,

■ Na Litwie prognozuje się spadek zbiorów jabłek nawet o 89 proc. Fot. autor

a pracownikom za pracę płacić trzeba. W ubiegłym roku zbiory były bardzo dobre, z poprzedniego sezonu soku jeszcze zostało i zostanie on obecnie szybko rozsprzedany. Mniej – soki – w ubiegłych latach pracowały przez cały sezon do północy, obecnie działają tylko kilka dni w tygodniu. Mobilne tłocznie, które tradycyjnie obsługują bardziej odległe regiony, w tym roku ledwo zbierają wystarczającą liczbę zamówień, aby pokryć koszty podróży – podkreśla Vitalija Kuliešienė.

EKSPORT JABŁEK Z LITWY PRAKTYCZNIE SIĘ ZATRZYMAŁ

W 2025 r. eksport jabłek z Litwy praktycznie się zatrzymał. O ile w 2024 r. wyeksportowano około 10 tys. ton jabłek, to w tym roku prognozuje się, że eksport wyniesie zaledwie kilkaset ton. Główne rynki eksportowe – Mongolia, Kazachstan, Białoruś – w tym roku pozostaną bez litewskich jabłek. Eksperti ds. handlu międzynarodowego prognozują, że w sezonie

2025–2026 Litwa może stać się importem netto jabłek. W celu zaspokojenia lokalnego popytu zapotrzebowanie na import może wynieść 15–20 tys. ton owoców.

– Sadownicy są po prostu załamani. Dogłądanie sadów kosztuje dużo i trzeba włożyć wiele pracy, by drzewa obrodziły. W tym roku, chociaż litewskie sady są naprawdę bardzo zadbane, plonów nie ma. Trudno powiedzieć, jak przeżyją ten sezon. Nastroje są smutne – podkreśla ■

Ceny tłoczenia soku:

- usługa tłoczenia: 0,55–0,60 euro za litr wyciśniętego soku, bez opakowania,
- opakowanie 5 litrów z kranikiem: 3,00–3,50 euro (w tym tłoczenie i pasteryzacja),
- opakowanie 3 litry do postawienia: 3,00 euro.

Mandat za prędkość na Litwie – jeden z najniższych w Europie. Ciekawiej mają tylko sąsiedzi

Na Litwie mandaty za przekroczenie prędkości należą do najniższych w Europie. Mniej za prędkość zapłacisz jedynie w dwóch innych europejskich krajach.

Na tle Europy Litwa wyróżnia się niechlubnie niską wysokością grzywn. Za przekroczenie prędkości o 15 km/h kierowca zapłaci jedynie 30 euro, co stanowi zaledwie 2,2 proc. średniego miesięcznego wynagrodzenia netto w kraju (1 343 euro). W zestawieniu 23 krajów objętych badaniem firmy carVertical, Litwa uplasowała się dopiero na 21. miejscu pod względem surowości kar – niższe stawki obowiązują jedynie w Polsce i na Ukrainie.

PONAD POŁOWA AUT USZKODZONA

Tymczasem z danych „Indeksu przejrzystości rynku” wynika, że 51,3 proc. samochodów używanych na Litwie ma za sobą historię uszkodzeń. To jeden z najwyższych wyników w Europie, choć Polska ma ten odsetek jeszcze wyższy. Ekspert carVertical uważa, że to może mieć związek właśnie z niskimi karami za przekroczenie prędkości.

„Kary za przekroczenie prędkości do 15 km/h w Europie różnią się czasami od 10 euro do ponad 200 euro. Choć w krajach, w których kary są wyższe, samochody są zazwyczaj rzadziej uszkodzane, nie należy zapominać o kulturze jazdy – poziom tolerancji wobec osób łamiących przepisy ruchu drogowego w różnych regionach Europy znacznie się różni” – powiedział Matas Buzelis, ekspert rynku motoryzacyjnego z carVertical.

CIEKAWYM PRZYKŁADEM – FINLANDIA I SZWAJCARIA

Najsurowsze kary obowiązują w krajach skandynawskich, a także w Słowenii i Belgii. W Danii za przekroczenie prędkości o 15 km/h kierowca zapłaci 3 000 koron (ok. 402 euro), co odpowiada nawet 10 proc. średniego miesięcznego wynagrodzenia. Równocześnie, tylko około 20 proc. samochodów w Danii jest uszkodzonych – to jeden z najlepszych wyników w Europie.

Wysokie grzywny funkcjonują także w Finlandii i Szwajcarii, gdzie mandaty są proporcjonalne do dochodów kierowcy. Przykładowo, milioner w Finlandii został ukarany grzywną w wysokości 121 tys. euro za przekroczenie prędkości o 30 km/h.

W Łotwie, Czechach, Polsce czy na Słowacji mandaty za podobne wykroczenia są symboliczne – wahają się od 24 do 40 euro, co odpowiada 1,6–3,3 proc. lokalnych średnich wynagrodzeń. We wszystkich tych krajach odnotowano bardzo wysoki odsetek uszkodzonych samochodów – od ponad 50 proc. do rekordowych 62,1 proc. w Polsce.

NIE WSZĘDZIE TA KORELACJA JEST WIDOCZNA

Nie wszystkie państwa potwierdzają zależność między wysokością kary a bezpieczeństwem. W Niemczech, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii mandaty są stosunkowo niskie, a mimo to odsetek uszkodzonych pojazdów pozostaje niewielki.

„Niskie kary niekoniecznie oznaczają, że w kraju będzie wielu kierowców przekraczających prędkość

Najsurowsze kary obowiązują w krajach skandynawskich, a także w Słowenii i Belgii.

W Danii za przekroczenie prędkości o 15 km/h kierowca zapłaci 3 000 koron (ok. 402 euro), co odpowiada nawet 10 proc. średniego miesięcznego wynagrodzenia.

i wysoka wypadkowość. Na przykład w Wielkiej Brytanii, Niemczech i Hiszpanii kary są stosunkowo niewielkie, ale odsetek uszkodzonych samochodów jest również niski. Świadczy to również o pewnej dojrzałości społeczeństwa, w którym sami kierowcy rozumieją konsekwencje przekraczania prędkości” – zaznaczył Matas Buzelis.

Według eksperta carVertical, same grzywny nie wystarczą, by poprawić bezpieczeństwo na drogach. Kluczowe znaczenie ma także kultura jazdy i społeczna świadomość zagrożeń wynikających z nadmiernej prędkości.

Opr. J. B. na podst.
inf. carVertical

Mandaty za prędkość na Litwie wynoszą zaledwie kilka procent miesięcznej pensji Fot. Josvydas Elinskas, ELTA

Litwini podróżują autem... na wyspy. Co trzeba wiedzieć o ubezpieczeniu przed taką podróżą

Coraz więcej mieszkańców Litwy wybiera samochód jako środek transportu nawet podczas podróży do najodleglejszych krajów Europy. Ubezpieczyciele odnotowują szkody komunikacyjne z miejsc, do których nie da się dotrzeć łądem – jak Malta, Kreta czy Teneryfa.

SZERSZA „MAPA SZKÓD KOMUNIKACYJNYCH”

Z danych „Lietuvos draudimas” wynika, że w ciągu ośmiu miesięcy 2025 r. zgłoszono 1 250 szkód za granicą dotyczących samochodów zarejestrowanych na Litwie. Jak podkreśla Giedrius Petrikas, kierownik działu szkód komunikacyjnych, Litwini docierają samochodem do coraz bardziej odległych zakątków Europy.

„Polska, Niemcy i Łotwa to kraje, w których odnotowuje się największą część szkód poniesionych za granicą, ponieważ kierowcy z naszego kraju najczęściej wybierają się tam samochodem. Mieszkańcy Litwy również często podróżują do Hiszpanii, Francji, Włoch i Holandii. Jednak po całkowitym przywróceniu ruchu turystycznego po pandemii i umożliwieniu pracodawcom pracy z dowolnego miejsca na świecie, widzimy to również na mapie szkód: w ciągu ostatnich trzech lat znalazły się na niej również Teneryfa i wyspa Sarema w Estonii” – powiedział Giedrius Petrikas.

W 2025 r. po raz pierwszy zgłoszono szkody również na Krecie i Malcie.

WYPADKI DROGOWE DOMINUJĄ

Ponad 90 proc. zgłoszeń szkód stanowią wypadki. Od stycznia do sierpnia tego roku odnotowano 1 158 takich zdarzeń.

„Tylko w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy tego roku odnotowano 1 158 wypadków z udziałem samochodów zarejestrowanych w naszym kraju, które miały miejsce za granicą. W takich sytuacjach firma ubezpieczeniowa zajmuje się transportem klientów z miejsca zdarzenia i zapewnia

inną niezbędną pomoc. Na szczęście, patrząc na ten sam okres w dwóch poprzednich latach, obserwujemy tendencję spadkową liczby wypadków samochodowych za granicą” – podkreślił Giedrius Petrikas.

KRADZIEŻE I SIŁY NATURY

Oprócz wypadków, kierowcy zgłaszają także kradzieże i szkody spowodowane przez siły natury. W tym roku odnotowano blisko 50 przestępstw – o 10 więcej niż rok wcześniej.

„Osoby podróżujące własnym samochodem padają również ofiarą klęsk żywiołowych i kradzieży. W tym roku odnotowano kilkadziesiąt szkód spowodowanych zarówno siłami natury, jak i kradzieżami. Podobnie jak na Litwie, wśród złodziei za granicą największym zainteresowaniem cieszą się samochody marek Mercedes-Benz, BMW, Audi, Volkswagen oraz różne ich części” – komentuje kierownik.

Najwyższe odszkodowanie wypłacone w 2025 r. wyniosło 39 tys. euro. W 2024 r. było to 55 tys. euro, a w 2023 r. – 61 tys. euro. Średnia wypłat z trzech lat to około 2 600 euro.

JAK POSTĘPOWAĆ W RAZIE PROBLEMÓW?

Przed wyjazdem warto sprawdzić, czy polisa autocasco (tzw. AC) obejmuje pomoc techniczną poza Litwą i na jakich zasadach.

„W razie wypadku lub kradzieży należy najpierw powiadomić swojego ubezpieczyciela na Litwie. Jego przedstawiciele szczegółowo poinformują, jakie dalsze kroki należy podjąć i skontaktują się ze swoimi partnerami świadczącymi pomoc techniczną w danym kraju zagranicznym” – zaznaczył Giedrius Petrikas.

Ekspert podkreśla, że warto mieć zapisane numery kontaktowe obowiązujące za granicą.

Opr. J.B. na podst. inf. Lietuvos draudimas

Warto przed wyjazdem sprawdzić, czy nasza polisa AC obejmuje pomoc poza Litwą **Fot. Apolinary Klonowski**

Polacy w Rumunii i na Bukowinie

O Polakach w Rumunii i na Bukowinie rozmawiamy z Elżbietą Wieruszewską-Calistru, redaktorką naczelną miesięcznika „Polonus” z Suczawy.

Leszek Wątróbski: Ilu Polaków żyje dziś w Rumunii?

Elżbieta Wieruszewska-Calistru:

Według ostatniego spisu powszechnego Polaków w Rumunii jest nieco ponad 2 tys. Natomiast Związek Polaków w Rumunii (dalej ZPwR) skłania się do podawania liczby ok. 4 tys. Wcześniej, np. przed 20 laty organizacja podawała liczbę ok. 6 tys. Spadek ten spowodowany jest demografią oraz wyjazdami za granicę zwłaszcza ludzi młodych.

Najwięcej Polaków mieszka dziś na Bukowinie, w północno-wschodniej Rumunii przy granicy z Ukrainą...

Są też Polacy mieszkający w innych regionach kraju – np. w Bukareszcie, Konstancy, Jassach. Fakt, że dzisiejsza siedziba ZPwR znajduje się w Suczawie związany jest z tym, że na Bukowinie, w uproszczeniu na terenie województwa Suczawa znajduje się największe skupisko rumuńskiej Polonii. Związek zaś czuje się spadkobiercą dawnej Polonii i jej organizacji, powstałej w 1903 r., na wzór czerniowieckiego Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej, kiedy to Czerniowce i Suczawa znajdowały się w jednym państwie austro-węgierskim. Dom Polski w Suczawie – dzisiejsza siedziba ZPwR wybudowany został w latach 1903–1908 przez suczawskich Polaków.

Od jak dawna Polacy zamieszkują Rumunię?

Ożywione stosunki państwa polskiego i ziem dzisiejszej Rumunii sięgają XIV i XV w. Ale zwarta migracja polskiej ludności na tereny obecnej Rumunii, zwłaszcza na Bukowinę rozpoczęła się pod koniec XVIII w. Jako pierwsi, do miejscowości Kaczyka – rumuńska Cacica sprowadzeni zostali przez Austriaków do pracy w powstałej tam kopalni soli górniczy z Bochni i Wieliczki (1792 r.). Następnie, od roku 1803, na Bukowinę przybywać zaczęli tzw. górale czadeccy i osiedlać się w jej północnej części w okolicy Czerniowiec. Część

Elżbieta Wieruszewska-Calistru, redaktor naczelna miesięcznika „Polonus”

rodzin przeniosła się z czasem na południe krainy i założyła w latach 1834–1842 wsie Nowy Sołonec, Pleśza i Pojana Mikuli.

Polacy na Bukowinie to także grupa polskich osadników przybyła z sanoczczyzny ok. roku 1848

do miejscowości Ruda blisko Seretu, zasiloną dwoma kolejnymi migracjami w latach 70. i 80. XIX w., czy wreszcie przybyli pod koniec XIX w. rolnicy z okolic Robcysz i Kolbuszo-

wej, którzy osiedlili się we wsi Bula pod Suczawą.

W roku 1939 przez Rumunię wiodły szlaki polskich uciekinierów...

Na teren Rumunii przybywali od 17 września 1939 r. uciekający przed Niemcami i Sowietami uchodźcy wojskowi i cywilni. Przyjmuje się, że przez Rumunię przeszło wówczas blisko 50 tys. polskich uciekinierów (ok. 25 tys. wojskowych i ok. 26 tys. cywilów) oraz najwyższe polskie władze. Zatrzymywali się w swojej drodze także w Domu Polskim w Suczawie. W zachowanej Księżce pamiątkowej Towarzystwa Bratniej Pomocy znajduje się wpis z września 1939 r. gen. Józefa Hallera, który ze swoimi współpracownikami i małżonką gościł w Domu Polskim w Suczawie. Na okładce tomu „Droga do solidarności. Relacje polsko-rumuńskie na przestrzeni wieków” z referatami z ubiegłorocznego sympozjum z 25. edycji Dni Polskich znajdują się zdjęcia grupy uchodźców przed Domem Polskim w Suczawie, a wśród nich gen. Haller.

Po zakończeniu II wojny światowej część Polaków wróciła do kraju...

W latach 1946–1950 wyjechało z Rumunii prawie 5 tys. Polaków, głównie reemigrantów z całej Bukowiny.

22.>>

Dom Polski w Suczawie

21.>>

Osiedlono ich na tzw. Ziemiach Odzyskanych, na Dolnym Śląsku, Ziemi Lubuskiej, Pomorzu Zachodnim. Bukowińczycy przynieśli ze sobą do kraju swoją gwarę, tradycję i odrębność. Kolejne ich pokolenia w Polsce zachowują do dziś swoją tożsamość. Utrzymują również ścisły kontakt ze swoimi rodakami pozostałymi na Bukowinie. Przykładowo, w sierpniu do Nowego Sokoła przyjechał zespół folklorystyczny górali czadeckich „Dolina Nowego Sokoła” z polskiego Złotnika na tradycyjne już warsztaty z miejscowym zespołem „Sołonczanka” i na dożynki. I takich środowisk górali czadeckich, dbających o swoje korzenie i pielęgnujących swój bukowski folklor w Polsce jest wiele.

Po II wojnie światowej w granicach Rumunii znalazło się ok. 6 tys. Polaków. Ich działalność, podobnie jak innych mniejszości narodowych komunisty zlikwidowali, a mienie przejęli – w tym w połowie lat 50. Dom Polski w Suczawie.

Potem były długie lata dyktatury Ceausescu...

Aż do grudniowych wydarzeń 1989 r., kiedy to dyktator został obalony. Wtedy też zaczęły ponownie odradzać się stowarzyszenia i organizacje mniejszości narodowych zamieszkujących Rumunię, w tym mniejszości polskiej.

Obecny ZWwR powstał w roku 1990...

Obchodzi więc w tym roku jubileusz 35-lecia. Wszystkie istniejące i działające w Rumunii organizacje mniejszościowe zaczęły się odradzać po Rewolucji Grudniowej z 1989 r., także Związek Polaków w Rumunii, powołany przez bukareszteńskich Polaków w marcu 1990 r. Z ich inicjatywy rok później powstał także „Polonus”. W tym samym czasie zaczęły powstawać polskie organizacje w innych miejscach, głównie na Bukowinie – tu w Suczawie, Nowym Soku, Pleszy, Pojanie Mikuli, Kaczyce. Proces ich powstawania na Bukowinie i w całej Rumunii trwał przez kolejne lata.

Powstała potrzeba zorganizowania się pod jednym dachem. Już w roku 1991 odbył się zjazd Polaków, na którym podjęto decyzję, że powstanie jedna organizacja z terenowymi oddziałami. Jej siedzibą stała się Suczawa. Dziś Związek Polaków w Rumunii

■ W redakcji miesięcznika POLONUS

jest organizacją centralną i zrzesza 14 filii terenowych.

Głównym celem Związku jest utrzymanie polskości i zachowanie języka ojczystego...

Wszystkie działania Związku służą jednemu nadrzędnemu celowi – czyli zachowaniu tożsamości. Z myślą o tym właśnie organizowane są wydarzenia kulturalne, obchody związane z rocznicami, świętami państwowymi i religijnymi. Ważne jest dbanie o nauczanie języka polskiego i o najmłodsze pokolenie, ale także o seniorów. Uczniowie w szkołach rumuńskich na Bukowinie mają możliwość uczenia się języka polskiego. Pozwala na to ustawa o szkolnictwie, która dopuszcza różne formy nauczania języków ojczystych. Polskie dzieci uczą się języka polskiego od trzech do czterech godzin tygodniowo. Mają ponadto w swoich szkołach w klasie VI i VII dodatkowy przedmiot: historia i tradycje mniejszości. Za historyczne mniejszości w Rumunii uznawane są te, które żyją na terytorium dzisiejszej Rumunii co najmniej od 100 lat i mają swój dorobek, swoją historię i swoje tradycje. Takich mniejszości uznanych oficjalnie przez rząd jest w Rumunii dwadzieścia.

Jakie formy działalności prowadzi ZPwR?

Są to wszelkiego rodzaju obchody świąt narodowych i religijnych, bo tutejsza Polonia jest bardzo tradycyjna i jej codzienność wyznacza mocno kalendarz świąt kościelnych. To także prowadzenie zespołów folk-

lorystycznych, imprezy popularyzujące polską kulturę, historię i tradycję, działania dla dzieci i młodzieży: warsztaty, półkolonie, konkursy oraz dbanie o podtrzymywanie kontaktów z Polską poprzez organizowanie różnego rodzaju wyjazdów do Polski. To również „Polonus”, który relacjonuje te wszystkie wydarzenia i „Mały Polonus” dla dzieci i młodzieży, który ma uczyć i bawić oraz wspierać naukę języka polskiego.

Polonia rumuńska jest coraz lepiej wykształcona, choć na Bukowinie ma głównie wiejski rodowód. Normalnym jest kontynuacja nauki po szkole średniej na studiach wyższych przez młode pokolenie. Do Polski wyjeżdża na studia obecnie mniej młodzieży niż jeszcze kilka-kilkanaście lat temu. Większość wybiera studia w Rumunii, nie rezygnując jednak z kontaktów z Polską. Wyjazd do Polski na studia nie jest jedyną możliwością, jaka stoi dziś przed młodymi.

Najważniejszą imprezą ZPwR są Dni Polskie...

... i od 20 lat także Dożynki Polonijne. W tym roku imprezami towarzyszącymi 26. edycji Dni Polskich i sympozjum (obradującemu w trzech sekcjach: historycznej, kultury i literatury oraz bukowskińskiej) było kilka wyjątkowych wydarzeń kulturalnych. Mam tu na myśli: wystawę zatytułowaną „Były trzy siostry, ale tylko dwie koszule”, pokaz filmu „Kumotry”, wystawę o polskim uchodźstwie do Rumunii w roku 1939 czy koncert.

23.>>

22.>>

Zacznijmy więc od wystawy „Były trzy siostry”...

Wystawa powstała na potrzeby Sezonu Kulturalnego Polska-Rumunia 2024-2025, bo ten sezon wciąż trwa i wystawa to jeden z jego elementów. Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytutu Adama Mickiewicza, rumuńskiego Ministerstwa Kultury, Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie oraz Instytutu Polskiego w Bukareszcie pod hasłem „Mamy wspólny język” ma miejsce wymiana koncertów, wystaw, filmów, spektakli. Wystawa została zaprezentowana w roku 2024 podczas inauguracji sezonu w Muzeum Narodowym Rumuńskiego Chłopa w Bukareszcie. Później eksponowana była także w Muzeum Etnograficznym w Warszawie. A ponieważ ZPwR był zaangażowany w ten projekt razem z Instytutem Polskim w Bukareszcie, to się udało ją także pokazać na Bukowinie, czyli w miejscu, gdzie powstawały zdjęcia. Ich autorka Justyna Mielnikiewicz fotografowała bukowińskich Polaków na co dzień i od święta, poszukując przy tym indywidualnych ludzkich historii, by powstał ten fotograficzny reportaż. Jedna z takich historii zainspirowała mocno autorkę i stała się tytułem dla całej wystawy. Na wernisaż w Suczawie przyjechały także tytułowe trzy siostry z polskiej wsi Plesza. Wystawę w ramach Dni Polskich mogliśmy pokazać dzięki współpracy Instytutu Adama Mickiewicza, z Muzeum Narodowym Bukowiny w Suczawie i ZPwR. Warto również wspomnieć, że wystawa pozostanie już na Bukowinie i Związek będzie ją mógł pokazywać także w innych miejscach.

Drugim ciekawym wydarzeniem był film...

... pt. „Kumotry”. Mogliśmy go obejrzeć w wąskim gronie uczestników Dni Polskich, bo pokazywany jest właśnie na festiwalach. Jego współproducentem jest Instytut Adama Mickiewicza w Warszawie, który wraz z pozostałymi producentami nam go udostępnił. Bardzo się cieszymy, że udało się go pokazać na Bukowinie, czyli tam, gdzie powstawał.

Jego bohaterkami są tytułowe kumotry – panie Hanka i Bronka, mieszkanki polskiej wsi Plesza. Możemy uczestniczyć w ich codziennym

Bohaterki wystawy „Były trzy siostry, ale tylko dwie koszule” z prezesem ZPwR Gerwazym Longherem

życiu, troskach, rozmowach prowadzonych gwarą, co stanowi dodatkowy walor tego filmu. Jest on bardzo uniwersalny w swoim przekazie. Mówi o przyjaźni, o samotności, o życiu w zgodzie z przyrodą, w sposób pełen ciepła i humoru.

Była z nami jego reżyserka – Emilia Śniegoska. I mogliśmy z nią po filmie porozmawiać. Oprócz tego uczestnicy Dni Polskich mogli także zobaczyć wystawę o polskim uchodźstwie do Rumunii w 1939 r. przygotowaną przez Instytut Polski w Bukareszcie, a stworzoną przez prof. Henryka Walczaka z Uniwersytetu Szczecińskiego oraz wysłuchać koncertu gitarowego doskonałego duetu Duo Kitharsis (Alexandra i Dragoș Horghidan z Konstancy) – były to głównie aranżacje utworów Chopina

oraz kilku rumuńskich kompozytorów na gitary klasyczne.

I jeszcze, już na zakończenie naszej rozmowy, proszę nam powiedzieć swoją historię z Bukowiną...

Pochodzę z Dolnego Śląska, z Polkowic. Przyjechałam tu w 1999 r., czyli 26 lat temu jako nauczycielka języka polskiego do Suczawy i Moary i pracowałam w takim charakterze do roku 2008. W międzyczasie założyłam tu rodzinę. ZPwR „przygarnął” mnie właściwie już od początku, ale to w roku 2008 zostałam formalnie pracownikiem tej polonijnej organizacji. od kilku lat jestem także redaktorem naczelnym miesięcznika „Polonus”.

Dziękuję za rozmowę.

Leszek Wątróbski

Fot. autor

W czasie tegorocznych Dożynek Polonijnych w Nowym Sokołcu

Witam Was bardzo serdecznie jesienią! Tak, dopiero dzisiaj następuje astronomiczna jesień. Powitajmy ją wesoło, z humorem i uciechą!

23 września – PIERWSZY DZIEŃ JESIENI

Jesień

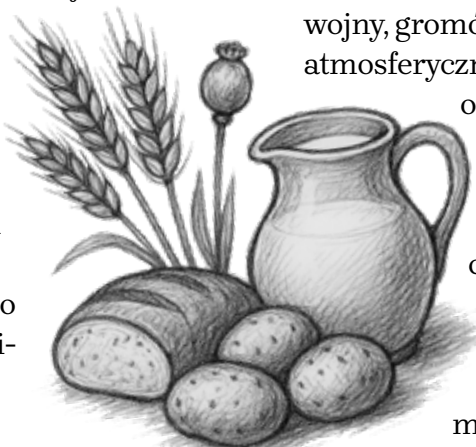
*Szumiał las, śpiewał las,
gubił złote liście,
świeciło się jasne słońko
chłodno a złościście...
Rano mgła w pole szła,
wiatr ją rwał i ziębił;*

*opadały ciężkie grona
kalin i jarzębin...
Każdy zmierzch moczył deszcz,
płakał, drżał na szybkach...
i tak ładnie mówił tatuś:
jesień gra na skrzypkach...*
Józef Czechowicz

23 września – równonoc jesienna – Dożynki, inaczej Święto Plonów

Dla Słowian to był pierwszy dzień jesieni, a zarówno dożynki. Święto Plonów zawsze było poświęcone tegorocznym zbiorom zbóż. W święto dziękowano bogom za plony i proszono o jeszcze lepsze w przyszłym roku. Wróżono przyszłość, a po modlitwach organizowano rytualne biesiady. Owe modlitwy, rytuały oraz całe święto poświęcało się bogom Peru-

nowi i Dadźbóg-Swarożycowi. Perun był bogiem wojny, gromów i nieba, a zarazem panem zjawisk atmosferycznych. Dadźbóg i Swarożyc byli braćmi od ojca Swaroga. Pierwszy z nich był panem ogniska domowego, drugi – panem ognia wszelkiego. Prastare Święto Plonów i jego znaczenie przetrwało do dnia dzisiejszego. Nie zachowała się jedynie stała data – 23 września – dnia równego z nocą, która na pewno miała i ma znaczenie magiczne...

Słowianie – nie wiemy o nich zbyt wiele, ale jedno jest pewne, że byli narodem nieprzeciętnym, bardzo rozwiniętym, o wysokiej kulturze. Liczne badania archeologiczne dowiodły, że nasi przodkowie najważniejsze święta obchodzili opierając się na obserwacjach astronomicznych. Świadczy to o tym, że mieli opracowany swój własny kalendarz i nim się posługiwali. Kluczowymi datami w kalendarzu Słowian były dni równonocy wiosennej i jesiennej oraz dni przesilenia letniego i zimowego. Te daty wyznaczały najważniejsze święta.

SPRZĄTANIE ŚWIATA

międzynarodowa kampania odbywającej się na całym świecie w trzeci weekend września. Polega na zbiorowym sprzątaniu śmieci zalegających poza miejscami przeznaczonymi do ich składowania. Jej celem jest wzrost świadomości ekologicznej społeczeństw.

PRZYJACIELE!

Wyczarujmy czystsza i piękniejszą naszą Ojczyznę, rodzinne miasto i wieś, nasz zakątek, w którym żyjemy!

W tych dniach na całym świecie ponad 40 milionów ludzi będzie robiło to samo. Nie będziemy sami! Wszyscy, bez względu na różnice rasy, zamożności, religii i poglądów, jesteście częścią jednej ludzkiej rodziny żyjącej w tym samym domu, na jednej planecie — Ziemia. Razem musimy dbać o jej stan. Pamiętajmy o tym zawsze, że każda nasza decyzja ma skutki dla środowiska, że o środowisko trzeba dbać na co dzień.

Pożyteczne działania dla dobra środowiska — to gwarantowany skarb! W przenośni, ale i dosłownie. Otóż rok temu w jednej z miejscowości w Polsce podczas sprzątania dna stawu jeden z pływaczów znalazł worek pełen złota — ponad kilogram biżuterii! A przecież nieporównanie cenniejszym skarbem będzie zachowanie naszej ojczystej przyrody. Do roboty!

Rady nie od parady

Jak chronić środowisko?

Idąc na zakupy weź ze sobą własną torbę (najlepiej wykonaną z materiału) zamiast przynosić ze sklepu torebki plastikowe. W ten sposób wytwarzasz mniej śmieci!

SZKOLNE DOWCIPY!

Co to jest lekcja?

— Jest to dłuższy okres potrzebny do przygotowania się do krótkiej przerwy.

*** *** ***

Nauczyciel na chemii omawia doświadczenie:

— A teraz patrzcie, jak ten niebieski płyn zazieleni się na czerwono.

Co do tego ma spóźnianie się? Poczytajcie... O SPÓŹNIANIU SIĘ

Wiele osób ma z tym problemy i zawsze znajdzie jakieś wytłumaczenie — spóźniony autobus, zepsuty zegarek, brzydka pogoda. Warto zaplanować wyjście. Najlepiej przemyśleć sprawę „od końca”, tzn. zacząć od godziny, o której mamy być na miejscu, np. spotkania z kolegą. Następnie trzeba obliczyć, ile czasu może zająć nam dojazd lub dojście, ile czasu będziemy musieli się przygotowywać (odpowiednie ubranie) oraz co należy ze sobą zabrać — pieniądze, bilety na drogę itp. przedmioty. Czasem, mimo wszystko, może się to nie udać, ale warto się starać.

Wtedy, gdy my zrobimy wszystko, co należało, a mimo to spóźnimy się, nasz nastrój będzie zdecydowanie lepszy — nie będzie miejsca na wyrzuty sumienia.

Życie stawia przed człowiekiem różnorodne zadania do wykonania. Aby móc się z nich dobrze wywiązać,

również z satysfakcją dla samego siebie, warto nauczyć się dokonywać wyboru zadań najważniejszych. Warto czasem zrezygnować z tego, co nie jest konieczne w danej chwili, nawet jeśli rezygnujemy z własnej przyjemności.

Nie obiecuj, jeżeli nie jesteś w stanie dotrzymać słowa! Warto przy okazji pamiętać o tym, by nie „rzucić słów na wiatr”. Bo kto będzie liczył się ze zdaniem kogoś,

kto sam je lekceważy? Jeżeli powiedzieliście, że będziecie nie później niż o 19.00 w domu, to nawet najciekawsze propozycje odkładacie na inny termin, by móc dotrzymać słowa. Nawet, gdy nikt tego nie będzie w stanie sprawdzić. Jeśli nie jesteście w stanie dotrzeć na umówiony termin — dołóżcie wszelkich starań, by o tym zawiadomić. Być może, w domu właśnie od 19.00 czeka przyjaciel, powiadomiony przez domowników o godzinie Waszego powrotu?

Placki ziemniaczane z sosem grzybowym

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Placki ziemniaczane lubi cała moja rodzina, takie same bez dodatków, czy też z gulaszem, z łososiem, a także z sosem grzybowym. Z sosem grzybowym robię najczęściej w sezonie grzybobrania, wtedy sos ze świeżych grzybów takich leśnych jest najlepszy.

Składniki:

• 1 kg ziemniaków • 1 cebula • 1 łyżka mąki pszennej • 2 jajka • sól • pieprz • tłuszcz do smażenia

Sos grzybowy:

• 500 gramów leśnych grzybów • 1 cebula • 200 ml śmietany • 1 łyżka masła • sól • pieprz • zielona pietruszka

Wykonanie:

Najpierw przygotować sos: grzyby, mogą być podgrzybki, czy mieszane, obrać, umyć i pokroić w paski. Na patelni rozgrzać masło dodać pokrojoną w kostkę cebulę, lekko ją obsmażyć, dodać grzyby i mieszając smażyć, zmniejszyć

Fot. Freepik.com

grzanie i wolno dusić kilka minut, aż będą miękkie. Jeśli grzyby nie puszcza soku, można je lekko podlać wodą. Miękkie grzyby doprawić do smaku solą, pieprzem, wlać śmietanę i chwilę gotować, aby sos się zagęścił. Na koniec dodać posiekaną natkę pietruszki.

Ziemniaki na placki obrać, umyć i zetrzeć na tarce o drob-

nych otworach. Tak samo zetrzeć obraną cebulę. Do masy ziemniaczanej dodać jajka, mąkę, doprowadzić do smaku solą i pieprzem i wszystko wymieszać.

Na patelni rozgrzać tłuszcz i kłaść porcje ciasta, rozplaszczyc na placki i smażyć z obu stron na złoto. Placki podawać od razu gorące z sosem grzybowym. ■

Sos słodko-kwaśny na zimę

Sos słodko-kwaśny idealny do makaronu, ryżu czy kaszy, pyszny sam, ale można dodać do niego podsmażone kawałki z piersi z kurczaka lub mięso mielone podsmażone. Sos jest dość ostry, na bazie pomidorów, cukinii, cebuli i papryki. Przepis nie jest skomplikowany, a zapas sosu na zimę przyda się na szybki, smaczny obiad.

Składniki:

• 3 kg pomidorów
• 1 kg obranej cukinii
• 3 duże papryki
• 1 kg cebuli
• 1 puszka ananasów w syropie
• 2 łyżki soli
• 3 duże ząbki czosnku
• 2 szklanki cukru
• 100 ml octu 10 %
• 3 łyżeczki musztardy
• 1 płaska łyżeczka curry

• 4 łyżeczki słodkiej papryki
• 2 łyżeczki pieprzu
• 1/4 łyżeczki chili
• 2 płaskie łyżki mąki ziemniaczanej

Wykonanie:

Pomidory sparzyć wrzącą wodą, obrać ze skórki i pokroić w kostkę. Obraną cebulę pokroić w kostkę,

Fot. autorka

w taką samą kostkę pokroić obraną i wydrążoną cukinię. Wszystko przełożyć do większego garnka i zagotować, zmniejszyć grzanie i wolno dusić pod przykryciem, co jakiś czas mieszając 50 minut. Ananasa odsączyć z soku i pokroić w kostkę. Paprykę umyć, oczyścić z nasion i pokroić w kostkę. Gdy sos się ugotuje dodać paprykę, dusić 10 minut, dodać ananasa i wszystkie przyprawy, a czosnek przecisnąć przez praskę. Przed dodaniem chili spróbować sos, sprawdzić czy nie za ostry, jeśli dla nas za ostry, nie dodawać chili. Gotować sos wolno 20 minut, mąkę rozmieszać z sokiem z ananasów, wlać do sosu i zagotować. Słoiki i zakrętki wyparzyć. Gorący sos wkładać do słoików, zakręcić i pasteryzować od zagotowania przez 25 minut. ■

Uśmiechnij się!

– A trudne są pytania?

Hasło: Defilada wojskowa

„Cała Litwa tańczy” – w tym Rudomina

19 września na Litwie i poza jej granicami jednocześnie o godzinie 18.00 rozpoczęła się akcja „Cała Litwa tańczy” (Visa Lietuva šoka).

W tym roku wydarzenie zostało zorganizowane w ramach odbywającego się w Wilnie festiwalu Jarmarku Narodów. Organizatorem akcji jest Litewskie Narodowe Centrum Kultury.

Akcja „Cała Litwa tańczy” trwa od 2015 r. Tegoroczna edycja odbyła się już po raz jedenasty. Celem tej wyjątkowej kampanii jest zjednoczenie mieszkańców Litwy poprzez tradycyjne tańce i wzmocnienie poczucia ich tożsamości kulturowej. Mieszkańcy Litwy są zapraszani do jednoczesnego gromadzenia się w miastach, miasteczkach, ośrodkach regionalnych, stolicy kraju — we wszelkich przestrzeniach publicznych, instytucjach edukacyjnych, kulturalnych i innych — aby uczyć się tradycyjnych tańców, tańczyć je, wspólnie śpiewać pieśni ludowe i tworzyć muzykę.

Akcja cieszy się ogromnym zainteresowaniem. Każdego roku w jej realizację angażuje się wiele instytucji, społeczności, dzieci z przedszkoli i szkół, a także amatorskie zespoły artystyczne z niemal wszystkich li-

tewskich gmin. Uczestniczą również Litwini mieszkający za granicą — m.in. w Wielkiej Brytanii, Niemczech i Norwegii. Tysiące miłośników tradycyjnych tańców gromadzą się w parkach miejskich, na placach, w instytucjach kultury i oświaty, aby wspólnie śpiewać i tańczyć, w ten sposób podtrzymując tradycje narodowe. Tak też było i tym razem.

Do tegorocznej akcji „Cała Litwa tańczy” dołączyło również Centrum Kultury w Rudominie, pragnąc zaprezentować bogactwo folkloru Wileńszczyzny. W wydarzeniu wzięły udział zespoły działające przy tej placówce kulturalnej: Zespół Taneczny „Žiogeliai”, Zespół Pieśni i Tańca „Rudomianka” oraz zespół wokalny „Gija”. Akcję prowadziła choreografka Centrum Kultury w Rudominie Ineta Dubininkaitė-Merkienė.

Podczas akcji można było się nauczyć takich tańców, jak: „Malūnėlis”, „Dūda”, „Pliauškutis”, „Gransveras”, „Sukčius”, „Kukolinis”, „Vaikščioj povas”, „Vengierka”, „Padikratras”, „Bitele grikis”.

Uczyć się tańczyć można w każdym wieku

Każdy, kto tego dnia wziął udział w pięknej akcji — bez względu na wiek i doświadczenie — mógł na nowo odkryć radość płynącą z tradycji, tańca i wspólnoty.

Centrum Kultury w Rudominie
Fot. Centrum Kultury w Rudominie

Do tegorocznej akcji „Cała Litwa tańczy” dołączyło również Centrum Kultury w Rudominie

Resort oświaty Litwy chce więcej języka litewskiego. Minister powtórzyła słowa o „integracji”

Szefowa resortu oświaty Litwy Raminta Popovienė chce więcej języka litewskiego w szkołach mniejszości narodowych. Proponuje wprowadzenie ich rozporządzeniem, co spowoduje zwiększenie norm higieny czasu nauki. Do szkół mniejszości narodowych zalicza się też szkoły polskie.

„W rzeczywistości prawdopodobnie dojdziemy do tego, że rozporządzeniem ministra będziemy mogli wprowadzić zmiany i spotkamy się w najbliższym czasie z przedstawicielami mniejszości narodowych. Powołałam już grupę doradczą” — powiedziała w tym tygodniu Raminta Popovienė spotykając się z opozycyjną frakcją konserwatystów.

Jeszcze w czerwcu resort oświaty zwrócił się do Ministerstwa Ochrony Zdrowia (SAM) z prośbą o zezwolenie na organizowanie większej liczby lekcji dla uczniów klas początkowych.

Obecnie normy higieny stanowią, że w ciągu dnia w klasie pierwszej nie może być więcej niż pięć lekcji, w klasach 2–4 — godzinę więcej, w klasach 5–10 i w gimnazjum w klasach I–IV — siedem lekcji. Ministerstwo proponuje zwiększenie maksymalnej liczby lekcji w tygodniu dla uczniów klas początkowych z 30 do 31–32.

„Powtarzam konsekwentnie, że od najmłodszych lat musimy naprawdę wprowadzać jak najwięcej języka litewskiego, aby zarówno małe dzieci, jak i dorośli studenci mogli się lepiej integrować” — stwierdziła Popovienė.

ZMIANY MOGŁYBY NASTĄPIĆ JUŻ W ROKU 2026/2027

Według resortu oświaty, jeśli SAM zmieni normę higieniczną, dodatkowe lekcje mogłyby zostać dodane od roku szkolnego 2026/2027.

Z kolei w czerwcu samorząd miasta Wilna włączył do rocznych zadań dyrektorów szkół mniejszości narodowych, w których są klasy podstawowe, ustalenia, że na naukę języka litewskiego dla uczniów klas podstawowych przeznacza się co najmniej sześć godzin akademickich (4,5 godz.) tygodniowo.

Minister Raminta Popovienė chce więcej litewskiego w „szkołach mniejszości narodowych” Fot. Viktoriia Chorna, Kancelaria Sejmu RL

Stwierdzono wówczas, że taka decyzja została podjęta „po przeanalizowaniu wyników egzaminów z języka litewskiego z ostatnich kilku lat oraz w celu wzmocnienia umiejętności językowych uczniów i poprawy wyników w nauce”.

W końcu w tym tygodniu samorząd stolicy poinformował agencję BNS, że biorąc pod uwagę zatwierdzone przez Ministerstwo Oświaty i Sportu plany kształcenia ogólnego na lata szkolne 2025/2026 i 2026/2027 oraz możliwości szkół, szkoły mniejszości narodowych przewidziały większą liczbę godzin tygodniowo przeznaczonych na kształcenie języka litewskiego.

Według minister dodatkowy czas przeznaczono na kształcenie języka ojczystego, oświatę nieformalną lub zaspokajanie potrzeb uczniów.

JAKIE NAPRAWDĘ SĄ WYNIKI POLSKICH UCZNIÓW?

Według danych Narodowej Agencji Oświaty (NŠA) udostępnionych dla TVP Wilno, polscy uczniowie na Litwie nie mają problemu z językiem litewskim. Uczniowie polskich szkół na Litwie w tym roku mieli poziom zdawalności nieodbiegający od średniej kraju — 94,58 proc.

Te dane w specjalnym wywiadzie dla „Kuriera Wileńskiego” skomentowała dyrektor Liceum im. Adama Mickiewicza w Wilnie, Iwona Czerniawska. Stwierdziła, że mówiąc nie o polskich szkołach, a o „szkołach mniejszości narodowych” przez lata „rozwiązaliśmy cudze problemy”, ponieważ Polacy z językiem litewskim problemu nie mają, a ich statystyka często jest sumowana ze szkołami innych mniejszości.

Według opracowania przygotowanego przez rządowy program „Kurk Lietuvai” w 2021 r., w roku szkolnym 2020/2021 (czyli jeszcze przed pełnoskalową rosyjską napaścią na Ukrainę i przed falą uchodźców wojennych, którzy często są rosyjskojęzyczni) najwięcej uczniów poza litewskimi szkołami pobierało naukę w szkołach rosyjskich. Było to 12,5 tys., czyli 3,8 proc. wszystkich uczniów w kraju. W polskich szkołach uczyło się 9,1 tys. uczniów, czyli 2,7 proc., chociaż Polacy są największą mniejszością w kraju. Oznacza to, że rosyjskie szkoły cieszyły się większą popularnością, niż polskie, chociaż według statystyk Polaków jest więcej. ■

Opr. A. K. na podst. BNS, ŠMSM, KW, wł.

6.45 Studio Wilno
7.05 Małe wielkie pytania
7.30 Piękno, zgłoś się!
7.55 Ziołowa apteka
8.05 Moje zdrowie
8.20 Zakochaj się w Polsce
8.45 Klub u redaktorów
9.35 „Sensacje XX wieku”
10.20 Jesteśmy stąd
10.25 Gra słów
10.50 Słownik polsko@polski
11.15 Małe wielkie pytania
11.45 Rola życia
12.10 S. „Warto kochać”
13.00 Info Wilno
13.05 One. Kobiety kultury
13.30 Panorama litewska
13.35 Anna Dymna – spotkajmy się
14.05 Muzyka w sieci
14.20 „Zaczarowany Kot. Konstanty Ildefons Gałczyński” film dok.
15.15 Notacje
15.25 Raport naukowy
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.05 Szkoła z Kleksem Bystrzakiem
17.20 Małe wielkie pytania
17.45 S. „Blondynka”
18.30 Pielgrzymi Nadziei
18.45 Strona po stronie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Niezwykłe miejsca
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Krucjata”
21.50 „Ponary. Odmiana przez przypadki” film dok.
22.40 One. Kobiety kultury
23.05 Na sygnale
23.30 Info Wilno

00.45 Studio Wilno
00.05 Sensacje XX wieku
00.50 Pielgrzymi Nadziei

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Nierozstrzygnięte spory historyczne”
22.30 „M. Syn studenta” dramat
23.35 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.15 Okno na władzę

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważne sprawy”
10.00 S. „Potrzebuję miłości”
11.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”

15.00 S. „Jeśli pokochasz”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Detektyw muzyczny
21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Inwazja” thriller
00.20 S. „Alarm: Jednostka osób zaginionych”

6.00 „Hymn Republiki Litewskiej”
6.02 „LRT forum”
7.00 „Historie rzeczy”
8.00 Co jest lepsze, sąsiedzie?
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry, Litwa
11.30 Drogi Boga są nieznane
12.00 „Redde, quod debes. Walka o niepodległość” film dok.
13.00 Koncert życzeń
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Kuchnia Beaty
16.00 „To jest mój ogród”
16.30 „Babciu, naucz mnie.”
17.00 „Notatki przyrodnika”
17.30 Styl
18.30 S. „Raj dla kobiet”
19.15 Euromaxx
19.30 S. dok. „Skala ludzka”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 S. „Sisi”
22.30 „Piękna i potężna Litwa”
23.00 Wstęp wzbroniony.
23.30 „Drogi Boga są nieznane”
00.00 S. „Obietnica”

6.00 „La Maistas. Italia”
7.00 S. dok. „Historie, które zmieniły Litwę”
8.30 „Szczęście tkwi

w (nie)pieniądzach”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Napisała: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Miasto lub wieś”
21.00 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądzach”
21.30 TV 3 wiadomości
22.30 „Trzy sekundy” dramat
00.50 S. „Kraina zaginionych”

6.10 „Zasady mojej kuchni”
7.30 „Ale numer!”
8.00 Wojny kupujących
8.30 S. „Wojny glin. Charków”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „Pod pokładem”
21.00 „Klub zabójców” thriller
23.15 „Plan oczenia” thriller

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 Litwa świata
8.00 S. „Scho- dy do nieba”
9.00 S. dok. „Detektyw prowincjonalny”
10.00 S. „Mosty naszego życia”
11.00 S. „Stary”
12.30 Wszystko jest mierzone
13.00 Nowy dzień

14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00 S. „Poświęcić wszystko”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. „Detektyw prowincjonalny”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Scho- dy do nieba”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. „Historia jednego przestępstwa”

6.10 S. „Chicago Fire”
7.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Egązas dugnas”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Pod pokładem. Seszele”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Komisarz Alex”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Główna wskazówka”
16.00 S. „Chicago Fire”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokładem. Seszele”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Reguły zabijania” thriller
22.40 „Yellowstone”
23.40 „Główna wskazówka”
00.40 S. „Komisarz Alex”

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Gry Prze- znaczenia”

10.00 S. „Detektyw Rizzoli”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
15.50 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Detektyw Rizzoli”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Nie zabijaj”
23.10 „Straż Pożarna Chicago”
00.05 S. „Kassandra”

06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.10 S. „Akcyjowa 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Kościół z bliska”
09.00 Serwis Info
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Wyprawa na Półwysep Quebec” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Akcyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-raz wracam”

22.10 „Za wszelką cenę” dramat
00.25 „Firma” film sensac.

07.15 „Muzyczne poranki”
07.40 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
08.00 „Tamte lata, tamte dni”
08.40 „Podróże z historią”
09.20 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
10.00 S. „Chłopi”
11.05 „Dwa księżycy” film obycz.
13.30 „Eric Clapton tylko blues” film dok.
15.30 „Kaprysy Łazarza” film TVP
16.30 „Rozmowy istotne”
17.10 „Kocie słady” film TVP
18.40 S. „Chłopi”
19.45 „30 lat rebelii teatralnej w Legnicy”
20.25 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
21.00 „Made in Poland” spektakl
23.15 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
23.55 „Miłość po południu” komedia

07.00 „Panorama”
07.35 „Anna Dymna spotkajmy się”
08.00 „Rączka gotuje”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.40 „Nad Niemnem. Za wschodnią granicą”
13.00 „Serwis Info”
13.10 S. „Ranczo”
15.00 „Kod bezpieczeństwa”
15.30 „Moda na język polski”
16.00 Serwis Info
16.10 „Historia kuchni polskiej”

17.00 S. „Pan Mama”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Cała rzecz o Ernieście Bryllu”
19.35 „Polacy Świata”
19.45 „Panorama”
20.10 „Wschód”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
23.10 „Raz na ziemi raz na wodzie” film dok.
00.10 „Panorama”

08.20 „Był taki dzień”
08.24 „Radio Powstańcze Błyskawica”
08.29 S. dok. „Odnaleźć Zaginione”
08.50 „Flesz historii”
09.05 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 „Był taki dzień”
09.55 „Polska i świat z historią w tle”
10.15 „Trzy dni w przedśionku piekła” film dok.
10.55 „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945” film dok.
11.10 S. dok. „Encyklopedia II wojny światowej”
11.30 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.30 „Skarbiec sztuki Lubelszczyzny”
12.40 „Piosenką przez historię”
12.45 S. dok. „Wojownicy czasu”
13.15 S. „Wojenna narzeczona”
14.05 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
14.15 S. dok. „Nieznana wojna na Północy”
15.10 „Po zło-to” film dok.
16.10 „Koło historii”
16.35 S. „Korona królów”
17.05 S. dok. „Sen-

sacje XX wieku”
18.00 „Tajemnice Archiwum”
18.20 „Historia Polski” film dok.
19.05 „Przypadek Polski. Polityka i idee”
19.25 „Było, nie minęło”
19.50 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
19.55 S. „Wojenne dziewczyny”
20.40 „Koło historii”
21.05 „Skazany na zapomnienie. Wacław Lipiński” film dok.
22.00 „Świadkowie Putina” film dok.
23.40 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”

04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Od Lutra do Marxa Historia Kościoła
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Świadectwo drogi. Stefan Kardynał Wyszyński
06.55 Mój przyjaciel Łalusz
07.55 Słuszna walka
08.55 Kartka z kalendarza Powstanie Warszawskie
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Leśni zapylacze
10.00 Papież Polak do Rodaków
10.30 Słowo życia
10.35 Święty na każdy dzień
10.40 Albertynki
11.00 Informacje dnia
11.15 Jak my to widzimy z daleka widać lepiej
11.45 Zew natury
12.00 Mocni w Wierze
12.35 Słowo życia
12.40 Ma się rozumieć
12.50 Święty na każdy dzień
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Ku pokrzepieniu powstańców serc. Historia Obrazu

Matka Boska AK
14.00 Czerwony Dwór
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Z Małej Cerkwicy do...
16.00 Góra św. Michała
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Jestem mamą
17.25 Przyroda w Obiektywie
17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
17.55 Oświadczenie Fundacji Lux Veritatis w sprawie Muzeum Pamięć i Tożsamość
18.10 Prosto o gospodarce
18.30 Rajd Katyński
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Każdy ma-łuch to potrafi
20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Od Lutra do Marxa Historia Kościoła
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Cichy i pokornego serca

7.00 Fani czterech kółek
9.00 Łowcy klasyków
10.00 Łowcy staroci
12.00 Łowcy klasyków
14.00 Naprawa gospodarstwa
17.00 Nagi instynkt przetrwania
17.30 Łowcy staroci
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
23.00 Piekłny kanion
00.00 Nagi instynkt przetrwania

TVP
WILNO

7.05 Zwierzaki Czytali
7.15 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
7.30 Moda na rodzinę
7.55 W kotle historii
8.20 Dziką Polską
8.45 Hashtagi tygodnia
9.25 Notacje
9.35 Sensacje XX wieku
10.25 Gra słów.
 Krzyżówka
10.50 Słownik
 polsko@polski
11.15 Zwierzaki Czytali
11.30 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
11.45 Rola życia
12.10 S. „M jak miłość”
13.00 Info Wilno
13.05 Weterynary z sercem
13.30 Szansa na sukces
14.25 „Profesor od serca Zbigniew Religa” film dok.
15.15 Notacje
15.25 Jak to działa
15.50 Info Wilno
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Zwierzaki Czytali
17.30 Alchemik
17.50 S. „Dziwczyny ze Lwowa”
18.30 Małe wielkie pytania
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Polacy Świata
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Program informacyjny
20.55 Pytanie dnia
21.05 S. „Dom pod Dwoma Orlami”
21.50 Rola życia
22.15 Dziką Polską
22.40 Weterynary z sercem
23.05 S. „Na sygnale”
23.30 Info Wilno
23.45 Studio Wilno
00.05 Sensacje XX wieku

LRT | TV
6.00 Hymn Repu-

bliki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07,
 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,
 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kry-
 minalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica
 dużego miasta”
11.25 S. „Morder-
 stwo na północy”
12.15 „Zgadnij
 i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy!
 Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00,
 Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień
 dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij
 i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Bestial-
 skie historie
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Litwa mówi”
22.30 S. „Zespół
 helsiński”
23.35 S. „Dzielnica
 dużego miasta”
00.30 Piękna i
 potężna Litwa

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom
 i Jerry Show”
7.00 S. „Obiecany”
8.00 „Pani chłopka”
9.00 S. „Poważ-
 ne sprawy”
10.00 S. „Potrze-
 buję miłości”
11.00 S. „Krwa-
 we kwiaty”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżnicz-
 ka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Jeśli
 pokochasz”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wie-
 czór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 „KK2”
20.00 Szeszki na 20
21.00 „Niebez-

pieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Wilk ze Snow
 Hollow” komedia
00.20 S. „Wydział
 osób zaginionych”

LRT | PLUS

6.00 Hymn Repu-
 bliki Litewskiej
6.02 Nierozstrzygnięte
 spory historyczne
7.00 (Nie)emigranci
8.00 Pahonia
8.30 Drogi
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Historie ścienne”
12.00 S. dok.
 „Skala ludzka”
13.00 Koncert
14.20 Pamiętamy
14.30 „Zgadnij
 i odgadnij”
15.00 Kuchnia Beaty
16.00 To jest
 mój ogród.
16.30 Babciu,
 naucz mnie.
17.00 Notatki
 przyrodnika
17.30 Litwin w sercu
18.30 S. „Raj dla kobiet”
19.15 Euromaxx
19.30 S. dok.
 „Skala ludzka”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Koncert
22.40 Format
23.00 „Historie ścienne”
23.30 Oto kino
00.00 S. „Obietnica”

6.00 „Zagroda marzeń”
7.00 „Miasto czy wieś”
8.30 „Kobiety
 kłamią lepiej”
10.00 S. „W wi-
 rze miłości”
11.00 S. „Napisa-
 ła: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
14.00 S. „Miłość
 jest moim życiem”
15.00 S. anim.
 „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
19.00 TV3 wiadomości
19.30 „Solarium”
21.00 „Szczęście tkwi

w (nie)pieniądzach”
21.30 TV 3 wiadomości
22.30 „Zwyczajna
 przysługa” komedia
00.55 S. „Kraina
 zaginionych”

6.10 „Moja kuch-
 nia najlepsza”
7.30 „Ale numer!”
8.00 Wojny kupujących
8.30 S. „Wojny
 glin. Charków”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuch-
 nia najlepsza”
15.00 S. „Pod
 pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „Pod pokładem”
21.00 „Kobra” film fab.
23.50 „Klub za-
 bójców” thriller
01.05 S. „FBI”

lrytas.tv

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 W sprawie gustu
8.00 S. „Scho-
 dy do nieba”
9.00 S. „Detektyw
 prowincjonalny”
10.00 S. „Mosty
 naszego życia”
11.00 S. „Stary”
12.30 Anatomia
 mieszkania
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia
 jednego przestępstwa”
15.00 S. „Moja miłość,
 mój zabójco”
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. „Detektyw
 prowincjonalny”
18.00 Reporter
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Scho-
 dy do nieba”
21.25 S. „Mosty

naszego życia”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. „Historia
 jednego przestępstwa”
00.30 S. „Moja miłość,
 mój zabójco”

6.10 S. „Chicago Fire”
7.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Na jednym
 końcu haczyk”
9.30 „Gwiazdy
 lombardu”
10.00 „Pod pokła-
 dem. Seszele”
11.00 „Najzabaw-
 niejsze amerykańskie
 filmy domowe”
12.00 „Liczba
 czy herb?”
13.00 S. „Komi-
 sarz Alex”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Główna
 wskazówka”
16.00 S. „Prawo
 i porządek”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Pod pokła-
 dem. Seszele”
20.00 „Najzabaw-
 niejsze amerykańskie
 filmy domowe”
21.00 Mecze kwalifi-
 kacyjne Euroligi kobiet
22.55 S. „Yellowstone”
23.55 S. „Główna
 wskazówka”

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Gry Prze-
 znaczenia”
10.00 S. „Detek-
 tyw Rizzoli”
11.00 S. „Einstein”
12.00 S. „Krymi-
 nalne umysły”
13.00 S. „Prawo
 i porządek”
14.00 „Straż Po-
 żarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
15.50 S. „Wędruję
 w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”

18.00 S. „Detektyw Rizzoli”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Nie zabijaj”
23.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
23.55 S. „Nie zabijaj”

06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.10 S. „Akacyjowa 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Rodzina (nie od) święta”
09.00 Serwis Info
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”
13.50 „Delfiny: Czy nie kochamy ich za bardzo?” film dok.
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Akacyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-raz wracam”
22.10 „Trener bardzo osobisty” komedia
00.25 „Rocky 4” film fab.

07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzycz-

ne poranki”
07.45 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
08.05 „Tamte lata, tamte dni”
08.40 „Podróże z historią”
09.25 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
10.00 S. „Chłopi”
11.05 „Kaprysy Łazarza” film TVP
12.05 „Kocie ślad” film TVP
13.40 „Portret Janusza Gajosa” film dok.
14.35 Wydarzenie aktualne
15.10 „Błękitny pokój” film TVP
16.00 „U Pana Boga za miedzą” komedia
18.05 S. „Chłopi”
19.05 „Którędy po sztukę”
19.30 Informacje kulturalne
19.50 „Reżyserzy”
20.35 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
21.00 „Piłkarski poker” komedia
23.00 „50. Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni”
23.35 S. „Profesor T”
00.15 Niedziela z...

07.15 „Panorama”
07.35 „Prywatne życie zwierząt”
08.00 „Okrasa łamie przepisy”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.40 „Wschód”
13.00 Serwis Info
13.10 S. „Ojciec Mateusz”
14.45 „Polacy Światu”
15.00 „Kartka z innego świata” film dok.
16.00 „Serwis Info”
16.10 „Polskie Parki Narodowe” film dok.
16.40 „Turystyczna Jazda”
17.00 S. „Pan Mama”
17.30 S. „Barwy

szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Gwiazdorska kuchnia Ani”
19.45 Panorama
20.10 „Kierunek Zachód”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „O mnie się nie martw”
23.15 „Studio w kontakcie”
00.10 „Panorama”

08.10 „Był taki dzień”
08.13 „Radio Powstańcze Błyskawica”
08.17 „Ex Libris”
08.35 „Było, nie minęło”
09.00 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
09.05 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 „Przypadek Polski. Polityka i idee”
10.10 „Legenda 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK” film dok.
10.55 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
11.05 „Encyklopedia II wojny światowej”
11.25 „Był taki dzień”
11.28 „Mistrz. Jan Matejko znany i nieznany” film dok.
12.45 „Szerokie tory”
13.10 S. „Wojenna narzeczona”
14.05 „Ci cholerni Polacy. Lotnictwo polskie 1939-1945”
14.20 „Kurierka” film dok.
15.10 „Zaginione? Ocalone? Historie zawodów różnych”
15.35 „Ponary. Nóż w serce” film dok.
16.30 S. „Korona królów”
16.55 „Sensacje XX wieku”
17.45 „Tajemnice Archiwum”
18.00 „Zagrabiony,

odnaleziony, odzyskany” film dok.
18.50 „Radio Powstańcze Błyskawica”
18.55 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”
19.00 „Fake czy historia?”
19.35 „Ex Libris”
19.55 S. „Wojenne dziewczyny”
20.40 „Polska i świat z historią w tle”
21.00 „AK Armia Podziemna” film dok.
22.00 „Les Milles” dramat
23.40 „Był taki dzień”

04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Od Lutra do Marxa Historia Kościoła
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Prosto o gospodarce
06.20 Jestem mamą
06.35 Odpowiedzialni za Kościół
07.00 Czarny sufit
08.00 Człowiek nie może być jak Bóg rozmowa z J. Em. Ks. Kard. Gerhardem Müllerem
08.35 Zdrowie z Bożej Apteki
08.55 Kartka z kalendarza Powstanie Warszawskie
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Każdy ma-łuch to potrafi
09.50 Słowo życia
10.00 Mocni Jego mocą
10.30 Sanktuarium polskie
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Audycja Generalna Ojca Świętego Leona XIV z Watykanu
12.00 Muzyczne chwile
12.10 Mateczniki Polkości
12.25 Jestem mamą
12.40 Prosto o gospodarce

13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Fatima znak nadziei
14.00 Ojcostwo polecam
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Cysters
16.00 Sybiraczka
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 Lubieszów
18.00 Po stronie prawdy
18.50 Muzyczne chwile
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Przetrwaliśmy
23.30 Leczyć ludzi dobrej woli jest więcej
23.55 Władysław hr. Zamoyski – Pan z Wielkopolski – Władca Tatr

7.00 Fani czterech kótek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Skarby z szopy
11.00 Łowcy staroci
13.00 Fani czterech kótek
17.00 Jak to jest zrobione?
17.30 Łowcy staroci
18.00 Fani czterech kótek
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Samo-choć marzeń
22.00 Sklep marzeń
23.00 Głośno i szybko
00.00 Nagi instynkt przetrwania

ATLAIDAI AKMENYNĖJE 2025.09.28

12.00 VAL. ŠV. MIŠIOS
AKMENYNĖS ŠV. KŪDIKĖLIO
JĖŽAUS TERESĖS BAŽNYČIOJE

13.00 VAL. KONCERTAS
SENIŪNIJOS AIKŠTĖJE

PROGRAMOJE: DAINŲ IR ŠOKIŲ ANSAMBLIS
„SOLČANIE“
GRUPĖ „MEJK“ (LENKIJA)
MUZIKANTAI EDYARD VOLKOVSKIJ
IR VIKTOR BARTAŠEVIČ
MOKSLINIS ŠOU „ATRADĖJAS“
NĖMOKAMI BATUTAI IR SPRAGĖSIAI VAIKAMS
MUGĖ

FESTYN W KAMIONCE 28.09.2025

GODZ. 12.00 MSZA ŚWIĘTA
ODPUSTOWA
W KOŚCIELE PW. ŚW. TERESY
OD DZIECIĄTKA JEZUS

GODZ. 13.00 KONCERT
NA PLACU PRZY STAROSTWIE

W PROGRAMIE: ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA
„SOLCZANIE“
ZESPÓŁ „MEJK“ (POLSKA)
MUZYKAŃCI EDWARD WOŁKOWSKIJ
I WIKTOR BARTASZEWICZ
POKAZ NAUKOWY DLA DZIECI „WYNAŁAZCA“
TRAMPOLINY I POPCORN DLA DZIECI - GRATIS
JARMARK

AKMENYNĖS
SENIŪNIJA

AKMENYNĖS
BENDRUOMENĖS
CENTRAS

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

SPRZEDAŻ

Sprzedajemy dachy, ogrodzenia i inne materiały budowlane w przystępnej cenie Tel. +370 603 63 636

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona.

Tel. +370 600 18 083 (Leon)

Skupujemy różnego rodzaju lasy, mogą być młode lub wycięte. Tel. +370 666 85 555

SKUPOJEMY BYDŁO
+370 620 33544

UAB „KLION” zatrudni
SPRZEDAWCĘ części samochodowych
Wynagrodzenie od 1040 euro
Praca może być co drugi dzień
Miejsce pracy:
Vilnius, Birbynių g. 4A
Tel.: 0 685 04080
e-mail: info@klion.lt

UAB „Ecoservice”

zaprasza do swojego zespołu w Wilnie
osobę do sortowania surowców wtórnych!
Harmonogram pracy: 3 dni pracy / 3 dni wolne.
Godziny pracy: zmiana dzienna 7:00–19:00
zmiana nocna 19:00–07:00.

Miejsce pracy: Gariūnų g. 71, Wilno.
Wynagrodzenie: 850-1100 „na rękę”
+ dodatki od wyników.
Zainteresowanych prosimy o kontakt
pod numerem **+370 612 424 41**.

**Świadczenie pomocy prawnej w sprawach
zwrotu ziemi i innych nieruchomości**

Bezpłatna pomoc prawna w sprawach zwrotu ziemi udzielana jest przez Związek Prawników Polaków na Litwie w Domu Kultury Polskiej w Wilnie przy ul. Nowogródzkiej
(Naugarduko) 76. Pokój Nr. 211.

Osoby zainteresowane prosimy o rejestrację pod numerem **tel. (+370 5) 233 0450 w godz. 9.00 – 16.00.**

Pomoc prawną świadczą wykwalifikowani radcowie prawni i adwokaci.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

ZAJĘCIE EDUKACYJNE O REGIONIE DZUKII

**25 WRZEŚNIA
GODZ. 18.00**

REGION DZUKII

CENTRUM KULTURY
W RUDOMINIE
(UL. WILEŃSKA 2, 3, 4)
RUDOMINIS

Logo of the organizing institution and other partners.

Ucieczka od zgiełku gwarantowana

W świecie pełnym technologii i tętniących życiem miast może się wydawać niemożliwe znalezienie spokojnego miejsca. Lundy, wyspa w angielskim hrabstwie Devon, jest jednak właśnie takim punktem.

Jest domem dla licznych dzikich zwierząt, w tym maskonurów, których jest piętnaście razy więcej niż ludzi. Na wyspie nie ma samochodów. Każdy, kto chce ją zwiedzić, może dopłynąć do niej promem. Kursuje on od kwietnia do października. Zimą jedynym sposobem dotarcia na wyspę jest helikopter. Wyspa nie jest podłączona do krajowej sieci energetycznej. Zamiast tego zasilana jest generatorem, który jest wyłączany o północy każdego dnia. Fot. Freepik.com

Złota bransoleta sprzed 3 tys. lat przetopiona na złom

Egipskie służby zatrzymały cztery osoby podejrzane o kradzież bezcennej, złotej bransolety sprzed 3 tys. lat. Wśród zatrzymanych znalazła się konserwatorka z Muzeum Kairskiego. Zabytkowy artefakt został sprzedany za nieco ponad 3 tys. euro, a następnie przetopiony w jednym z kairskich warsztatów złotniczych. Bransoleta, ozdobiona kulkami z lapis lazuli, zniknęła z sejfów w pracowni konserwatorskiej Muzeum Kairskiego. Miała zostać wysłana do Rzymu na prestiżową wystawę „Skarby faraonów”. Niestety, zanim do tego doszło, artefakt został skradziony i trafił na czarny rynek. Egipskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych poinformowało, że udało się ustalić przebieg zdarzenia. „Ekspertka zdołała ukraść bransoletę, gdy pracowała w muzeum” – przekazali śledczy. Zabytek został wymieniony w sklepie na zwitek gotówki i przecięty na pół. Następnie jubiler sprzedał bransoletę złotnikowi za około 3,4 tys. euro, a ten stopił ją wraz z innym złotym złomem.

Konie mogą być tajną bronią przed pożarami

Konie mogą powstrzymać pożary lasów w regionie śródziemnomorskim – twierdzą hiszpańscy i niderlandzcy naukowcy. Przeprowadzili oni badanie, które ujawniło, że zwierzęta te przystosowują swoją dietę do warunków środowiska. Dzięki temu wraz z innymi roślinożercami mogą stanowić element strategii zapobiegania pożarom. Naukowcy wykazali, że swobodnie się pasąc, zwierzęta dostosowują swoją dietę do rasy, środowiska oraz sposobu jego użytkowania. Ta elastyczność pozwala im, wraz z innymi roślinożercami, pełnić funkcję w strategiach zapobiegania pożarom. Ich wypas zmniejsza zasoby potencjalnego paliwa. Fot. Freepik.com

Fotomigawka

Na drodze życia wszyscy się zmieścimy – niektórzy swoim tempem, niektórzy szybciej, jeszcze inni najszybciej... Fot. Apolinary Klonowski